

Laura Moilanen

ELÄMYKSIÄ ETSIMÄSSÄ

Elämyspedagogiikan soveltuminen kehitysvammaisten lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen vapaa-ajan tapahtumissa

Opinnäytetyö

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma

Syksy 2009

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Koulutusohjelma Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma
Tekijä(t) Laura Moilanen	
Työn nimi Elämyksiä Etsimässä – Elämyspedagogiikan soveltuminen kehitysvammaisten lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen vapaa-ajan tapahtumissa	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Yrittäjyys ja matkailu	Ohjaaja(t) Kaisa Mikkonen Toimeksiantaja Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
Aika Syksy 2009	Sivumäärä ja liitteet 53 + 29
<p>Opinnäytetyöni aiheena oli suunnitella ja toteuttaa kehitysvammaisille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen elämyksellinen tapahtuma. Toiminnallisen opinnäytetyön toimeksiantaja oli Tampereelta käsin toimiva Kehitysvammaisten Palvelusäätiö. Toimeksiantajan kannalta tarkoituksena oli selvittää elämyksellisyyden soveltuminen kehitysvammaisten lasten ja nuorten tapahtumatoimintaan, toteuttaa onnistunut yleisötapahtuma lapsiperheille sekä antaa testattu toimintamalli elämyksellisen tapahtuman järjestämisestä myöhempää käyttöä varten.</p> <p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli kuvata, kuinka elämyspedagogiikka soveltuu käytettäväksi kehitysvammaisten lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen vapaa-ajan tapahtumissa. Toiminnallisen osuuden tavoitteena oli suunnitella kehitysvammaisille lapsille ja nuorille soveltuvaa elämyksellistä toimintaa ja järjestää heille Elämyksiä Etsimässä-tapahtuma. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli antaa tietoa ja toimintamalli kehitysvammaisten lasten ja nuorten elämyksellisen toiminnan järjestämiseen ja kehittämiseen. Opinnäytetyö antaa lukijalle mallin elämyksellisen tapahtuman järjestämisestä, mutta se soveltuu myös tietopaketiiksi perheille, jotka haluavat käyttää elämyksiä osana arjen kasvatustyötä. Tarkoitukseni oli kehittää omaa osaamistani niin kehitysvammaisten parissa kuin elämyksellisten yleisötapahtumien järjestämiseen liittyvissä asioissa. Opinnäytetyön tutkimustehtävä oli selvittää kuinka elämyspedagogiikka soveltuu käytettäväksi kehitysvammaisten lasten ja nuorten vapaa-ajan tapahtumissa.</p> <p>Kuvasin opinnäytetyössäni kehitysvammaisten lapsen ja nuoren ymmärryksen kehittymistä sekä motorista oppimista. Käsittelin elämyspedagogiikkaa eli sitä, kuinka elämyksiä voidaan käyttää hyväksi kasvun ja kehityksen sekä motorisen oppimisen tukemisessa. Koska opinnäytetyöni tuotteena syntyi tapahtuma, kuvasin yleisötapahtuman suunnitteluprosessia sekä elämysten tuottamista. Opinnäytetyöni liitteistä löytyy laatimani suunnitelma Elämyksiä Etsimässä-tapahtumasta sekä tarvittavat omavalvonta- ja pelastussuunnitelmat.</p> <p>Elämyksiä Etsimässä-tapahtuma toteutettiin Kajaanissa syyskuussa 2009. Tapahtuman ohjelma oli elämyksellistä ja ohjelman toteuttamisessa käytettiin hyväksi elämyspedagogisia menetelmiä. Asiakkailta sekä työntekijöiltä kerätyn palautteen mukaan tapahtuma oli onnistunut. Tapahtumasta oli löytynyt kullekin sopivia elämyksiä, ja ohjelma oli ollut sopivantasoisista kyseiselle kohderyhmälle. Tapahtuman elämyspedagogiset tehtävät olivat luoneet pientä jännitystä ilmaan, mutta tehtävistä suoriutuminen oli tarjonnut lapsille ja nuorille onnistumisen elämyksiä.</p>	
Kieli	suomi
Asiasanat	kehitysvammaisuus, elämys, elämyspedagogiikka, yleisötapahtuma
Säilytyspaikka	☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun Theseus-tietokanta ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School School of Health and Sports	Degree Programme Degree Programme in Sports and Leisure Management
Author(s) Laura Moilanen	
Title Finding the Experiences – how experimental learning supports the growth and mental development of mentally disabled children and adolescents in recreational events	
Optional Professional Studies Tourism and Entrepreneurship	Instructor(s) Kaisa Mikkonen
	Commissioned by Service Foundation for People with an Intellectual Disability
Date Autumn 2009	Total Number of Pages and Appendices 53 + 29
<p>The subject of this thesis was to plan and organise a recreational event for mentally disabled children and adolescents and their families. The commissioner of the thesis was the Service Foundation for Persons with Intellectual Disabilities which is located in Tampere. For the commissioner, the purpose was to find out how experiential learning could be applied to recreational events for the mentally disabled and also to provide a tested model which could be utilized later in events organisation.</p> <p>The objective of the thesis was to describe how experimental learning could be applied to recreational events for mentally disabled children and adolescents, and how these events supported mental growth and motor learning. The objective of the empirical part of the thesis was to develop experimental activities for mentally disabled children and adolescents and to organise a recreational event called “Finding the Experiences”. The purpose of the thesis was to provide information and an operational model needed when organising events for the mentally disabled. The thesis could also be utilised by families wanting to use experiences as a part of daily parenting.</p> <p>Mental development and motor learning of mentally disabled children and adolescents are described in the beginning of the thesis. The thesis gives information on experimental learning and how it can be used to support children’s growth and development. The thesis is a product development process, the product being the recreational event. All the plans needed for the event can be found at the end of the thesis as attachments.</p> <p>The event “Finding the Experiences” was organized in Kajaani in autumn 2009. The programme was experimental, and methods of experimental learning were used in the activities. According to the feedback from the families and the student employees, the event succeeded well. The activities were diverse and well-suited for the target group. Activities, in which the methods of experimental learning were used, were exciting and interesting at the same time. Completing the activities had positive effects on children and adolescents as they felt success and joy.</p>	
Language of Thesis Finnish	
Keywords	Mental Disability, Experience, Experiential Learning, Recreational event
Deposited at	☒ Theseus Database at Kajaani University of Applied Sciences ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KEHITYSVAMMAISUUS – HAASTE LAPSEN JA NUOREN KASVULLE JA KEHITYKSELLE	3
2.1 Ymmärryksen kehittyminen kehitysvammaisella lapsella ja nuorella	5
2.2 Motorinen oppiminen kehitysvammaisella lapsella ja nuorella	9
2.3 Perheen hyvinvoinnin merkitys kehitysvammaisen lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukemisessa	11
3 ELÄMYSPEDAGOGIIKKA TUKENA KEHITYSVAMMAISEN LAPSEN JA NUOREN KASVUSSA JA KEHITYKSESSÄ	14
3.1 Elämyksestä elämyspedagogiikkaan	14
3.2 Elämyspedagogiikan tarkastelu eri näkökulmista	18
4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ	20
5 TUOTTEISTAMISPROSESSI	21
5.1 Elämyskolmiomalli	21
5.2 Yleisötaphtuman järjestäminen	24
6 ELÄMYKSIÄ ETSIMÄSSÄ-TAPAHTUMA	28
6.1 Ideasta tapahtumaksi	28
6.2 Tapahtumapäivän kulku	30
6.3 Löytyikö elämyksiä – Tulokset	35
6.3.1 Asiakaspalaute	35
6.3.2 Työntekijöiden palaute	37
6.3.3 Järjestäjän arvio tapahtuman onnistumisesta	39
6.3.4 Elämyksellisyyden arviointi elämyskolmiomallin avulla	41
7 POHDINTA	44
7.1 Eettisyys ja luotettavuus	44
7.2 Opinnäytetyöprosessi	46
7.3 Ammatillinen kasvu	48
LÄHTEET	50
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kvalitatiivinen, kvantitatiivinen, ei vaan toiminnallinen. Opinnäytetyönäni suunnittelin kehitysvammaisille lapsille ja nuorille soveltuvaa elämyksellistä toimintaa ja järjestin heille Elämyksiä Etsimässä -tapahtuman. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on tärkeää teorian ja käytännön yhdistäminen. Tässäkin työssä kaiken perustana oli teorian tieto, jonka päälle oli hyvä lähteä rakentamaan onnistunutta tapahtumaa. Toiminnallinen opinnäytetyö sopi minulle hyvin, sillä se tukee ammatillista suuntautumistani, joka on yrittäjäys ja matkailu.

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Kehitysvammaisten Palvelusäätiö, joka toimii Tampereelta käsin eri puolella Suomea. Palvelusäätiön tarkoituksena on auttaa ja tukea toiminnoillaan kehitysvammaisen tai erityistä tukea tarvitsevan henkilön ja hänen perheensä arkea, sekä kohentaa heidän elämänlaatuaan. (Yleisesite 2008.) Lapsen kehityksen ja kasvun kannalta on olennaista, miten perhe pärjää omassa arjessaan. Lasten kohdalla palvelujen ja tuen tarvetta tulee tarkastella koko perheen näkökulmasta, sillä ainoastaan lapseen kohdistuvat palvelut eivät ole välttämättä riittäviä tämän kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen kannalta. (Pietiläinen 1998, 334.) Kehitysvammaisten Palvelusäätiön tilapäishoitoyksikön tarkoituksena on antaa perheille mahdollisuus uudistaa voimavarojaan, ja tukea siten perheen ja kehitysvammaisen perheenjäsenen sosiaalista hyvinvointia. (Tilapäishoito 2008.)

Tämä opinnäytetyö liittyy Kehitysvammaisten Palvelusäätiön ryhmämuotoisten loma- ja tilapäishoitopalveluiden kehittämiseen. Toimeksiantajan kannalta tarkoituksena on selvittää elämyksellisyyden soveltuminen kehitysvammaisten lasten ja nuorten tapahtumatoimintaan, toteuttaa onnistunut yleisötapahtuma lapsiperheille sekä antaa testattu toimintamalli elämyksellisen tapahtuman järjestämisestä myöhempää käyttöä varten.

Opinnäytetyöni tavoitteena on kuvata, kuinka elämyspedagogiikka soveltuu käytettäväksi kehitysvammaisten lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen vapaa-ajan tapahtumissa. Myös perheillä on mahdollisuus käyttää elämyksiä apunaan arjen kasvatustyössä. Elämyspedagogisen toiminnan tavoitteena on tukea kehitysvammaisen lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä. Karppisen (2007, 79) mukaan pedagogisessa käytännössä elämystä voidaan pitää kasvatukseen ja opetukseen liittyvän vuorovaikutustapahtuman tavoitteena. Lehtonen (1998) pitää elämyspedagogiikkaa tavoitteiden saavuttamisen välineenä. Hänen mukaansa elämyspedagogiikka on toimintaa

todellisuudessa, eikä pakoa siitä. Huippuelämykset kuuluvat elämään ja ovat osa sitä. Niiden avulla oman elämän todellisuuden löytäminen ja kokeminen uudella tavalla on mahdollista. (Lehtonen 1998, 98 ja 105.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on antaa tietoa kehitysvammaisten lasten ja nuorten elämyksellisen toiminnan järjestämiseen ja kehittämiseen. Opinnäytetyö antaa lukijalle valmiin toimintamallin elämyksellisen tapahtuman järjestämiseen. Sen lisäksi työ soveltuu tietopaketiiksi perheille, jotka haluavat käyttää elämyksiä osana arjen kasvatustyötä. Opinnäytetyön tutkimustehtävä on selvittää, kuinka elämyspedagogiikka soveltuu käytettäväksi kehitysvammaisten lasten ja nuorten vapaa-ajan tapahtumissa.

Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden tavoitteena oli suunnitella kehitysvammaisille lapsille ja nuorille soveltuvaa elämyksellistä toimintaa ja järjestää heille Elämyksiä Etsimässä-tapahtuma. Opinnäytetyössäni olen perehtynyt yleisötapahtuman järjestämiseen liittyviin seikkoihin sekä käyttänyt hyväksi Tarssasen ja Kyläsen (2005) kehittämää elämyskolmiomallia. Malli kuvaa täydellistä tuotetta, jossa kaikki elämyksen edellyttävät elementit ovat edustettuina. Elämyskolmiomallin avulla tuotetta voidaan analysoida ja kehittää edelleen, ja olen käyttänyt sitä apuna tapahtuman onnistumisen arvioinnissa. (Tarssanen & Kylänen 2005, 8.)

Elämyksiä Etsimässä-tapahtuma järjestettiin syyskuussa 2009 Kajaaninjoen varrella sijaitsevalla Pyörteen tilalla. Paikalle saapui 29 asiakasta, joista kehitysvammaisia lapsia ja nuoria oli 14 henkilöä. Tapahtuman ohjelma oli suunniteltu elämyspedagogiseksi, jolloin erilaisten elämysten avulla tuettiin lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Tapahtuma onnistui hyvin, ja palautteen perusteella elämyksiä oli löytynyt. Tapahtumasta oli löytynyt kullekin mieleistä tekemistä, ja ohjelma oli ollut sopivantasoisella kyseiselle kohderyhmälle. Elämyspedagogiset tehtävät olivat luoneet jännitystä ilmaan, mutta tehtävistä suoriutuminen oli tarjonnut lapsille ja nuorille onnistumisen elämyksiä.

Opinnäytetyöprosessi on vaatinut pitkäjänteistä työtä, ja vuoden aikana pienistä asioista on muodostunut suurempi kokonaisuus. Omalta kannaltani opinnäytetyön tarkoituksena on saada valmiuksia työelämää varten ja kehittää omaa osaamistani niin kehitysvammaisten parissa kuin elämyksellisten yleisötapahtumien järjestämiseen liittyvissä asioissa. Koen että opinnäytetyöprosessi on ollut kasvattava kokemus, mistä minulle on hyötyä tulevaisuudessa.

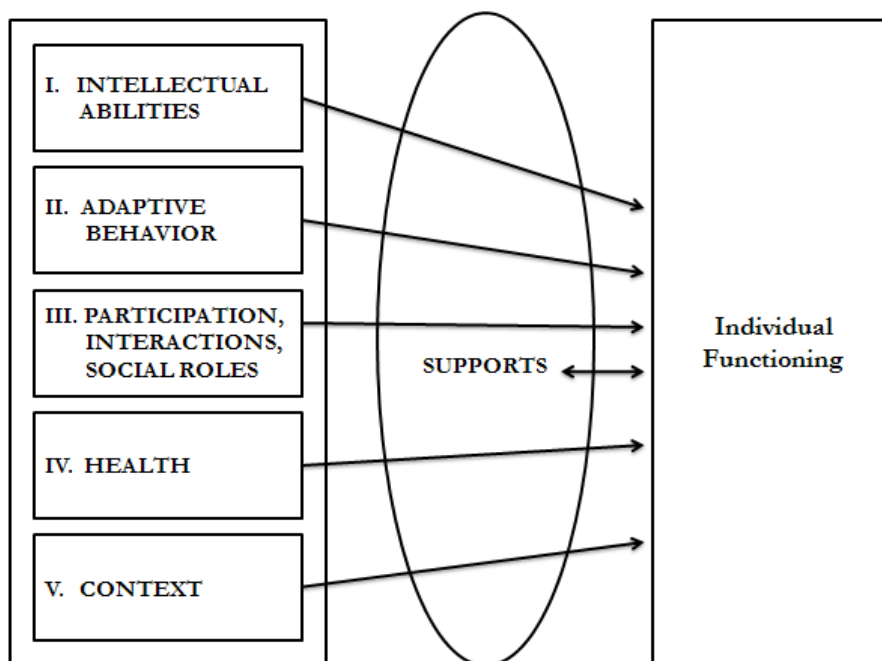
2 KEHITYSVAMMAISUUS – HAASTE LAPSEN JA NUOREN KASVULLE JA KEHITYKSELLE

Kehitysvammaisuus asettaa haasteita lapsen ja nuoren kasvulle ja kehitykselle. Tässä opinnäytetyössä selvitetään, kuinka kehitysvammaisen lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä kyetään tukemaan vapaa-ajan tapahtumissa elämysten avulla. Jotta kasvua ja kehitystä voidaan tukea parhaalla mahdollisella tavalla, on tiedettävä, kuinka kehitysvammaisen lapsen ja nuoren ymmärryksen ja motoriikan kehitys etenee.

Suomen kehitysvammalaki määrittelee kehitysvammaiseksi henkilön, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi, ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja. (Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977.) Kehitysvammaisuuden kriteerinä on Suomessa pidetty matalaa älykkyydosamäärää (alle 70) ja ikätasoa heikompaa sosiaalista selviytyvyyttä sekä näiden molempien ilmaantumista ennen kahdeksantoista vuoden ikää. (Matero 2004, 165.) Puhuttaessa vammaisista täytyy kuitenkin muistaa, että vamma ei ole sama asia kuin sairaus. Vamma voi toki olla seurausta sairaudesta, jos se on vahingoittanut pysyvästi tai pitkäaikaisesti jonkin elimen. Vammaisen vastakohta on siten ei-vammainen, kuten sairaan vastakohta on terve. (Repo 2004, 9.)

American Association on Mental Retardation (AAMR) on edelläkävijä kehitysvammaisuuden määrittelyssä ja luokittelussa. Ensimmäisen määritelmänsä kehitysvammaisuudesta se julkaisi vuonna 1908, jolloin kehitysvammaisuutta pidettiin mielenvikaisuutena, joka alkaa syntymästä tai varhaisesta iästä ja johtuu epätäydellisestä aivojen kehityksestä. Sen seurauksena henkilö ei kykene suoriutumaan velvollisuuksistaan sen yhteisön jäsenenä, johon hän on syntynyt. (American Association on Mental Retardation 2002, 19.)

Määritelmä on muokkautunut ja tarkentunut ajan kuluessa, ja vuonna 2002 American Association on Mental Retardation julkaisi kymmenennen määritelmänsä kehitysvammaisuudesta. Sen mukaan älyllinen kehitysvammaisuus on vammaisuutta, jolle tyypillisiä ovat huomattavat rajoitukset niin älyllisissä toiminnoissa kuin adaptiivisessa käyttäytymisessä. Tämä ilmenee käsitteellisissä, sosiaalisissa ja käytännöllisissä adaptiivisissa taidoissa. Vammaisuus on saanut alkunsa ennen kahdeksantoista vuoden ikää. (American Association on Mental Retardation 2002, 19.)

Kuvio 1. Kehitysvammaisuuden teoreettinen malli (American Association on Mental Retardation 2002, 10.)

Kuvio 1 esittää teoreettisen mallin kehitysvammaisuudesta. Yksilön toimintakykyyn (Individual Functioning) vaikuttavia tekijöitä ovat älylliset kyvyt (I), adaptiivinen käyttäytyminen (II), osallistuminen, vuorovaikutus ja sosiaaliset roolit (III), terveys (IV) sekä konteksti eli asiayhteys (V). Adaptiivinen käyttäytyminen sisältää käsitteelliset, sosiaaliset ja käytännölliset taidot, joita tarvitaan jokapäiväisessä elämässä. Rajoitukset adaptiivisessa käyttäytymisessä vaikuttavat päivittäiseen elämään ja kykyyn vastata elämän haasteisiin sekä ympäristön vaatimuksiin. (American Association on Mental Retardation 2002, 10 ja 14.)

Yksilön toimintakyky muodostuu eri tukimuotojen (Supports) ja viiden dimension (I-V) vuorovaikutuksesta. Tukimuotojen tarkoituksena on edistää yksilön kehitystä, koulutusta, harrastuneisuutta ja henkilökohtaista hyvinvointia. (American Association on Mental Retardation 2002, 15.) Vapaa-ajan tapahtumien avulla voidaan edistää kehitysvammaisen lapsen ja nuoren henkilökohtaista hyvinvointia.

2.1 Ymmärryksen kehittyminen kehitysvammaisella lapsella ja nuorella

Kehitysvammaisuus vaikuttaa yksilön kykyyn ymmärtää ympäröivää maailmaa ja kehitysvammaiselle muodostuu tavallista yksinkertaisempi ja konkreettisempi käsitys todellisuudesta. Vammaisuuden aste sekä yksilölliset piirteet vaikuttavat siihen, kuinka yksinkertaisena tai konkreettisena todellisuus käsitetään. Ymmärtäminen merkitsee eri aistikanavien välittämien informaatioiden työstämistä ja tulkitsemista. Käsitys todellisuudesta syntyy eri aistikokemusten jäsentämisessä, jolloin tilalle, ajalle, laadulle, määrälle ja syyille luodaan joku rakenne. Todellisuuden käsityksen muodostuminen on välttämätöntä, jotta ihminen kykenisi toimimaan ja ajattelemaan tavoitteellisesti sekä omaksumaan puhekielen tai muita viestinnän symboleja. (Ikonen 1999, 97.)

Kehitysvammaisuus luokitellaan neljään eri vaikeusasteeseen, jotka ovat lievä-, keskivaikea-, vaikea- ja syvä älyllinen kehitysvammaisuus. Luokittelun perustana on psykologisten testien perusteella saatu älykkyyssosamäärä. Taulukosta 1 selviää kehitysvammaisuuden astetta vastaava älykkyyssosamäärä. Älykkyyssikä kertoo, millä tasolla henkilön älylliset suoritukset ovat. Normaalin älykkyyden omaavilla älykkyyssikä on sama kuin oikea ikä. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 23.)

Taulukko 1. Älyllinen kehitysvammaisuus (Kaski ym. 2001, 23.)

Älyllisen kehitysvammaisuuden aste	Älykkyyssosamäärä	Älykkyyssikä (v)
Lievä	50-69	9-11
Keskivaikea	35-49	6-8
Vaikea	20-34	3-5
Syvä	alle 20	0-2

Kehitysvammaisten henkilöiden tapaa ymmärtää ympäröivää todellisuutta voidaan tarkastella Gunnar Kylénin kehittämällä sovelluksella, joka pohjautuu Piaget'n kehitysteoriaan.

Kehitysvammaisuus voidaan jakaa kolmeen pääkehitystasoon, jotka ovat A-, B- ja C-taso. A-taso kuvaa vaikeinta vammaisuuden astetta. Ymmärryksen D-taso kuvaa ei-kehitysvammaisen aikuisen todellisuuskäsitystä, joka pohjautuu abstraktin ajattelun kykyyn. Tasoista käytetään myös nimitystä abstraktiotaso tai ymmärrystaso. (Ikonen 1999, 96.)

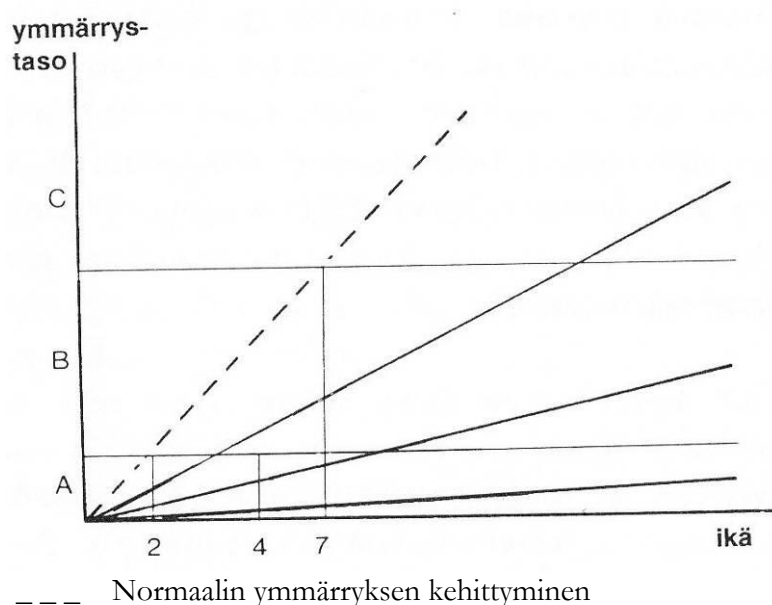
A-taso vastaa Piaget'n kuvaamaa lapsen kehityksen sensomotorista vaihetta eli 0-2 vuotiaan älyllistä kehitystä. Tällä tasolla toimivalle henkilölle ominaista on kyky kokea tarpeita, tunteita ja konkreettista todellisuutta. Henkilö kokee tunteet ja aistielämykset pääasiassa ”tässä ja nyt”, mutta hänellä voi olla vaistonvaraisia odotuksia siitä, mitä tulee tapahtumaan. Aistihavaintojen järjestäminen tapahtuu vertailun avulla. A-tasolla toimiva henkilö tunnistaa asioita ja ihmisiä, ja hän voi toimia taitavasti arkipäiväisten tuttujen asioiden ollessa kyseessä. Koska tällä tasolla toimiva henkilö ei osaa kommunikoida puhumalla, hän ilmaisee itseään elein tai kehonkielellä. Myös puhutun kielen sekä kuvien ymmärtäminen on vaikeaa, mutta ympäristön tunnelman hän kykenee aistimaan. Suurin osa syvästi ja vaikeasti kehitysvammaisista henkilöistä kuuluu A-tasolle. (Ikonen 1999, 98; Kylén 1989, 8 ja 9.)

B-taso vastaa Piaget'n teorian esioperationaalista vaihetta, joka ajoittuu lapsen kehityksessä 2-7 vuoden välille. B-tasolla toimiva henkilö oppii puhumaan ja ymmärtää yhä enemmän puhuttua kieltä. Hän ymmärtää kuvia ja voi käyttää niitä muistin tukena esimerkiksi puheessaan. Henkilö mieltää lähiympäristönsä kokonaisuutena, ja osaa liikkua useissa tutuissa ympäristöissä avustettuna. Käsitteistä on kehittynyt kyvyksi kuvitella useampia tapahtumia peräkkäisinä, ja B-tasolla toimiva henkilö voi ymmärtää käsitteitä ”eilen” tai ”huomenna”. Henkilö pystyy erottamaan erilaisia esineryhmiä kuten esimerkiksi vaatteet tai keittiövälineet. Hän ei osaa laskea, vaikka saattaakin tietää numeroita tai mitä ”yhtä monta” tarkoittaa. Hän on hyvin riippuvainen aistein havaittavasta todellisuudesta, ja muutosten ymmärtäminen on hänelle vaikeaa. B-tasolle kuuluu suurin osa keskivaikeasti kehitysvammaisista sekä jotkut vaikeasti kehitysvammaiset henkilöt. (Ikonen 1999, 100; Kylén 1989, 9 ja 10.)

Kolmas ymmärryksen taso eli C-taso vastaa Piaget'n teorian konkreettisten operaatioiden vaihetta, joka ajoittuu lapsilla 7-12 vuoden välille. C-tasolla toimiva henkilö voi oppia lukemaan, kirjoittamaan ja ratkomaan yksinkertaisia laskutehtäviä. Hänellä on kyky jäsentää todellisuutta ajattelun varassa, ilman omakohtaisia konkreettisia kokemuksia. Ajan- ja tilantaju on yleisellä tasolla. Henkilö ymmärtää, että on olemassa tulevaisuus ja paikkoja, joissa hän ei ole käynyt. Käsitteiden muodostaminen ja luokittelu on yleistä. Muutosten

ymmärtäminen ja asioiden näkeminen uusista näkökulmista helpottaa jokapäiväistä elämää. C-tasolla toimivan henkilön on vaikeaa selviytyä ongelmista, joissa monet tekijät vaikuttavat yhtä aikaa. Vaihtoehtoisten ratkaisujen keksiminen, kuviteltuihin tilanteisiin asettautuminen ja abstraktien käsitteiden ymmärtäminen on hänelle vaikeaa. Suurin osa lievästi kehitysvammaisista toimii C-tasolla. (Ikonen 1999, 101; Kylén 1989, 9 ja 10.)

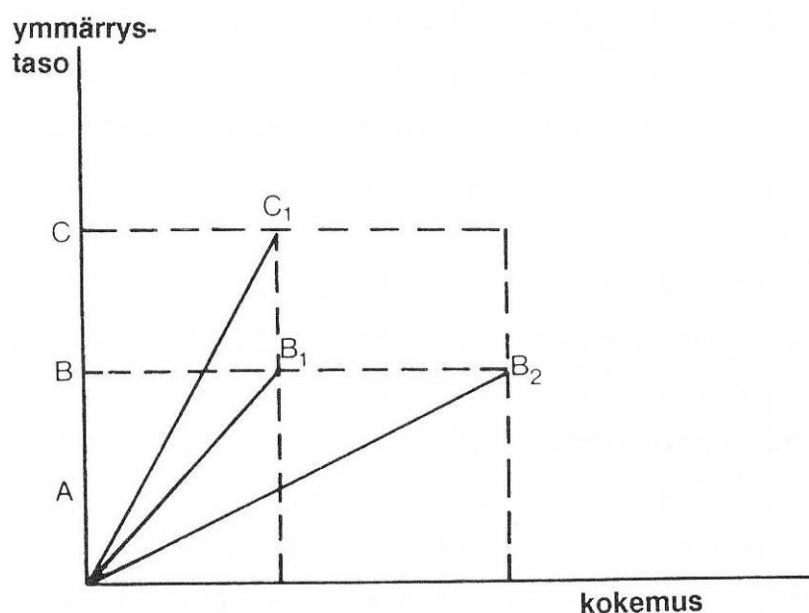
Kehitysvammaiset kehittyvät hitaammin kuin tavallisen ymmärryksen omaavat lapset ja heidän kehityksensä pysähtyy viimeistään kolmannelle eli C-tasolle. Kuviosta 2 ilmenee kuinka normaalin ymmärryksen kehittyminen eroaa eritasoisten kehitysvammaisten kehityksestä. Kehitysvammaiset viipyvät kullakin tasolla paljon pidempään kuin normaalin ymmärryksen omaavat lapset. (Kylén 1989, 10.)

Kuvio 2. Ymmärrystaso ja ikä (Kylén 1989, 10.)

Kuviosta 2 selviää, että B-tasolle kehityksessään yltävät lapset viipyvät A-tasolla normaalia lasta kauemmin ja saavuttavat B-tason noin viidentoista vuoden ikäisinä. Lapset, jotka yltävät kehityksessään C-tasolle, viipyvät B-tasolla noin kaksi kertaa pidempään kuin normaalit lapset. C-tason he saavuttavat vasta aikuisiällä. Täytyy kuitenkin muistaa, että kehitysvammaisia ei voi verrata tavallisen ymmärryksen omaaviin lapsiin muuten kuin suhteessa ajattelun abstraktiotasoon ja todellisuuskäsitykseen, sillä he ovat kehittyneempiä mm. fyysisesti ja tunne-elämältään. (Kylén 1989, 10 ja 11.)

Vaihtelevat kokemukset lisäävät yksilön käsitysmaailman sisältöä ja ovat olennaisena osana ihmisen ymmärryksen kehityksessä. Kokemusten puute voi estää todellisen ymmärryksen kehittymisen ja johtaa erilaisiin häiriöihin. Vaihtelevat kokemukset eivät lisää ymmärrystä, mutta paljon kokemuksia omaavalla henkilöllä on rikkaampi kuva ympäröivästä maailmasta, kuin vertaisellaan vähemmän kokeneella henkilöllä. Kuviosta 3 voi nähdä kuinka samalla ymmärryksen tasolla olevat ihmiset eroavat toisistaan kokemusten osalta. B1 ja B2 voivat olla eri-ikäisiä, jolloin iän tuomat kokemukset korostuvat. He voivat olla myös samanikäisiä, jolloin toinen (B2) on elänyt paljon stimuloivammassa ympäristössä ja siten hänen käsitysmaailmansa on paljon laajempi. Eri ymmärryksen tasoilla olevilla henkilöillä (B1 ja C1) on taas saman verran kokemuksia, mutta toinen ymmärtää kokemuksensa abstraktimmalla tavalla. (Kylén 1989, 11 ja 12.)

Kuvio 3. Ymmärrystaso ja kokemus (Kylén 1989, 11.)

Ikätason mukainen suhtautuminen on tärkeää lapsen kehityksen kannalta. Usein kehitysvammaisiin suhtaudutaan kuin he olisivat ikuisesti pikkulapsia, vaikka he kokemuksiltaan ovat paljon rikkaampia kuin samalla kehitystasolla olevat kalenteri-ikäistään nuoremmat lapset. Kehitysvammaiselle tulee antaa mahdollisuus iän mukaisiin harrastuksiin ja kokemuksiin sekä ikätovereiden kanssa samanlaiseen pukeutumiseen. On tärkeää, että vammaisen lapsi oppii käyttämään samoja lähipalveluita kuin muutkin, sillä se poistaa hänen elämästään tarpeetonta erilaisuutta. (Kaski ym. 2001, 192.)

Kehitysvammaisilla musiikki ja musiikin kuuntelu ovat melko passiivisia kotona harrastettavia asioita, mutta kun siihen liittyy esimerkiksi konsertteja tai musiikkitilaisuuksia elämänpiiri laajenee entisestään ja sosiaaliset kontaktit lisääntyvät. Taiteen ja kulttuurin merkitys kehitysvammaiselle voi olla suurempi kuin ajatellaan, sillä kuvallinen ilmaisu, musiikki tai erilaiset kuvasymbolit voivat monelle olla luontevampi tapa ilmaista itseään kuin sanallinen viestintä. Kehitysvammaisten oman kulttuurin tukeminen ja kulttuuritapahtumien järjestäminen on siksi tärkeää. Se ei kuitenkaan saa johtaa kehitysvammaisten eristämiseen muista, vaan sen tulee pohjautua kehitysvammaisten ja muiden ihmisten yhteistoimintaan. (Kaski ym. 2001, 250 ja 251.)

Kehitysvammainen lapsi käy koulua aivan kuten muutkin lapset. Perusopetuslain mukaan oppilaalle tulee järjestää erityisopetusta, jos opetusta ei voi antaa vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästyksen, tunne-elämän häiriön taikka muun niihin verrattavan syyn vuoksi muuten. Erityisopetus voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan muun opetuksen yhteydessä tavallisella luokalla tai erityisluokalla. Erityisopetuksessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Kehitysvammaiset kuuluvat pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, jolloin oppivelvollisuus alkaa vuotta normaalia aikaisemmin ja kestää 11 vuotta. (Perusopetuslaki 628/1998.)

2.2 Motorinen oppiminen kehitysvammaisella lapsella ja nuorella

Motoriset taidot ovat lapsen kokonaiskehityksen kannalta erittäin olennaisia, sillä ne luovat pohjan lapsen omatoimiselle selviytymiselle. Kehitysvammaisen lapsen motorinen kehitys etenee samojen kehitysvaiheiden kautta, mutta hitaammin, kuin normaalin lapsen kehitys. Herkkyyksien hyväksikäyttö on tärkeää motoristen taitojen opetuksessa. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 216.) On vaikeaa sanoa etukäteen, kuinka pitkälle lapsi motorisessa kehityksessään yltää ja kuinka kauan motoristen taitojen huipun saavuttaminen kestää (Holle 1972, 30).

Lapsen motorinen kehitys voi viivästyä tavallista myöhempään ilmestyvien refleksien vuoksi tai sellaisten refleksien toiminnan vuoksi, joiden olisi jo pitänyt hävitä kehityksen tietyssä vaiheessa. Esimerkiksi monilla varttuneemmilla kehitysvammaisilla luonnolliset suojarefleksit eivät ole kehittyneet, jolloin he eivät ehdi hidastaa kaatumistaan käsillä. Tällöin he voivat

pelätä kaatumista, mikä taas vaikuttaa siihen, että heidän kävelynsä muuttuu jäykäksi ja varovaiseksi. (Holle 1972, 30–33.)

Tavallisesti motorisen kehityksen viivästyminen ilmenee niin perusmotoriikassa kuin havaintomotoriikassakin. Karkeamotoriset taidot kuten kävely opitaan keskimääräistä myöhemmässä vaiheessa. Viivästyminen vaikuttavina tekijöinä voivat myös olla heikot ympäristövirikkeet tai vähäinen harjoitus. (Kaski ym. 2001, 216.) Kävelyssä esiintyy usein erilaisia vaikeuksia. Kävely saattaa olla laahaavaa, jalat voivat olla leveässä haara-asennossa, selkärangan kierrot ovat hyvin heikkoja tai esiintyy pihtipolvisuutta. Tavallista on myös kävely, jossa lantio ja polvet ovat jatkuvasti hiukan koukussa ja astuminen tapahtuu koko jalkapohjalla. Kävelyä edeltävien motorisen kehityksen tasojen heikko hallinta, lihasten kehittymättömyys ja huono tasapaino johtavat kehittymättömiin kävelytapoihin. Kaatuilu on yleistä johtuen suojarefleksien puutteellisesta kehityksestä, lantion lihasheikkoudesta, jalkojen virheasunnoista sekä huonosta tasapainosta. (Holle 1972, 60–65.) Karkean motoriiikan harjoittamisessa tavoitteena on liikkumisessa tarvittavien liikekaavojen hallitseminen. Lapsen päivittäisen toiminnan ja leikin yhteydessä tehtyjen harjoitusten avulla tähdätään oikeiden liikemallien oppimiseen ja virheliikkeiden ehkäisyyn. (Kaski ym. 2001, 217.)

Havaintomotoriikan alueista oman kehon hahmotuksen kehittyminen on olennaista lapsen kokonaiskehityksen kannalta. Kehonhahmotus on perustana motoristen taitojen opettelemisessa. Raajojen asentojen, liikkeiden ja ulottuvuuksien havaitseminen on sitä keskeisempää, mitä vaikeampivammaisesta lapsesta on kyse. Ohjatut leikit, laulut ja lorut ovat keinoja oman kehon hahmottamiseen. Niiden avulla voidaan vahvistaa omasta kehosta ja sen liikkeistä saatavia tuntemuksia. Kehonhahmotusta voidaan harjoittaa päivittäisten toimien kuten pesun tai pukeutumisen yhteydessä. Tällöin kosketettavia kehonosia voidaan nimetä ja keskustella niistä. (Kaski ym. 2001, 217.)

Lahtinen, Mustonen ja Uosukainen (1979, taulukko 2, 2 ja 3) ovat teoksessaan tiivistäneet Francisin ja Rarickin vuonna 1959 tekemän tutkimuksen tuloksia kehitysvammaisten lasten motorisesta kyvykkyydestä. Tutkimuksessa Francis ja Rarick vertasivat kehitysvammaisia lapsia, joiden älykkyydosamäärä oli 50–90, samanikäisiin normaalin kehityksen omaaviin lapsiin. Osatesteinä olivat staattinen voima, juoksunopeus, dynaaminen voima, tasapaino ja ketteryys. Kehitysvammaiset lapset olivat kaikissa motorisen kyvykkyyden osatesteissä 2–4 vuotta jäljessä muista samanikäisistä lapsista. Erot kehitysvammaisten ja normaaliin lasten välillä lisääntyivät iän mukana.

Kehitysvammaisilla käden motorinen kehitys on viivästynyt. Käden tarttumisrefleksi säilyy normaalia kauemmin ja siten viivästyttää käden ja sormien liikkeiden kehittymistä. Kämmentote, liiallinen voimankäyttö ja tarpeettoman suuren kehonosan mukanaolo käden toiminnoissa jatkuvat tavallista kauemmin kehitysvammaisten keskuudessa. (Lahtinen ym. 1979, 16.) Hienomotoriikkaa vaativat tehtävät kuten esineisiin tarttuminen, kynän käyttö ja napitus vaativat harjoitusta. Näitä taitoja voidaan harjoittaa päivittäisissä toimissa kuten ruokailuiden tai pukeutumisen yhteydessä. Erilaiset leikkikalut, joihin tarttuminen on helppoa, sekä myöhemmin pujotus- ja rakenteluleikit kehittävät lapsen hienomotoriikkaa. (Kaski ym. 2001, 217.)

Sandin, Taylorin ja Sakuman (1973) tutkimustulokset kehitysvammaisten hienomotoriikasta ovat tiivistettyinä Lahtisen ym. (1979, taulukko 2, 6) teoksessa. Sand ym. ovat tutkineet kehitysvammaisten 12–14-vuotiaiden tyttöjen hienomotoriikkaa testaamalla kirjoittamista, korttien kääntämistä, pienten esineiden poimimista, palikoiden pinoamista sekä kevyiden ja raskaiden esineiden siirtämistä. Vertailuryhmänä oli samanikäinen normaalin kehityksen omaava ryhmä tyttöjä. Kehitysvammaiset tytöt selvisivät tehtävistä merkittävästi hitaammin, ja erojen katsottiin johtuvan todellisista motorisen kyvykkyyden tasoeroista

Kehitysvammaiselle lapselle tulee tarjota monipuolista vapaa-ajan toimintaa, jonka lähtökohtana ovat kehitysvammaisen yksilölliset tarpeet ja odotukset. Tavallisten arkipäivän askareiden merkitys kehitysvammaiselle voi olla tavallistakin suurempi. Esimerkiksi kaupassa asioinnin opettelu voidaan yhdistää vapaa-ajan käytön harjoitteluun. Liikunta, luonnossa liikkuminen ja urheilu ovat jossakin muodossa kaikille mahdollisia vapaa-ajanviettopaikoja. Innostuksen herättäminen ja motivaation ylläpitäminen edellyttävät ohjausta ja kannustusta. (Kaski ym. 2001, 250.)

2.3 Perheen hyvinvoinnin merkitys kehitysvammaisen lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukemisessa

Perhe, jossa on kehitysvammainen lapsi, joutuu suurten vaatimusten eteen. Vammaisen lapsen jatkuva hoitaminen, kuntouttaminen ja lääkäriissä käyttäminen tuntuu täyttävän elämän. Sen lisäksi monimutkaisen palvelujärjestelmän kautta avun saaminen vie paljon aikaa ja energiaa. (Repo 2004, 393.) Lapsen kehityksen ja kasvun kannalta on olennaista, miten

perhe pärjää omassa arjessaan. Lasten kohdalla palvelujen ja tuen tarvetta tulee tarkastella koko perheen näkökulmasta, sillä ainoastaan lapseen kohdistuvat palvelut eivät ole välttämättä riittäviä tämän kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen kannalta. (Pietiläinen 1998, 334.)

Kehitysvammaisen lapsen päivittäisen elinympäristöön kuuluvat koti, pihapiiri ja lähiympäristö. Elinympäristöön kuuluvat samoin kotona asuvat perheenjäsenet, kaverit, avustajat ja koulun henkilökunta. Tärkein kehitykseen vaikuttava tekijä lapsen jokapäiväisessä elämässä on vuorovaikutus perheen ja ympäristön kanssa. Lapsen tulee päästä osallistumaan perheen tai asuinyhteisönsä arkielämään, joka on kehityksen tukemisen peruslähtökohta. Hyvä elinympäristö luo edellytykset elää mahdollisimman tavallista elämää ja tarjoaa tilaisuuden normaalien käyttäytymismallien omaksumiseen. Lapsen erityistarpeet on otettava huomioon, ja ympäristö tulee mukauttaa niin, että kehitysvammainen voi käyttää jäljellä olevia kykyjään ja taitojaan mahdollisimman paljon. (Kaski, Manninen, Mölsä & Pihko 2001, 191 ja 192.)

Koska arki kehitysvammaisen lapsen kanssa on usein raskasta, tulee vanhempien voimavaroihin kiinnittää huomiota. Vanhempien parisuhteen toimivuus korostuu vammaisen lapsen perheessä. Puolisolta saatu henkinen tuki on tärkeä voimavaratekijä, joka edistää perheen toimintakykyä ja selviytymistä ongelmatilanteista. Toimivaan parisuhteeseen liittyy myös puolison osallistuminen kotitöihin sekä lastenhoitoon. (Alho 1995, 31.)

Perheen sisäisten ihmissuhteiden lisäksi suhteet ystäviin ovat hyvin tärkeitä. Työ ja harrastukset sekä fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi tuovat voimavaroja vanhempien arkeen. Lapsen kehityksen edistyminen antaa vanhemmille voimaa tulevaan. Joillekin lasten vanhemmille uskonto tai muu elämänkatsomus sekä oikeanlainen elämänasenne voivat kuulua voimanlähteisiin. (Tauriainen 1994, 120 ja 121.)

Koska sukulaisten ja läheisten ihmisten tuki on vanhemmille erittäin tärkeää, tilanne jossa lähiyhteisö välttelee perhettä, tuntuu vanhempien mielestä yleensä erittäin raskaalta. Voi olla, että lähimmät omaiset surevat lapsen vammaisuutta niin paljon, etteivät he kykene tukemaan perhettä tarpeeksi. Sukulaiset ja ystävät voivat tuntea itsensä avuttomiksi, eivätkä tiedä kuinka asiaan tulee suhtautua. He voivat ajatella, että helpompi keino on vältellä tapaamisia, ja sivuuttaa siten koko asia. On tärkeää, että lähiyhteisöstä löytyy avun tarjoajia, koska sen pyytäminen ei ole aina helppoa. (Repo 2004, 393 ja 394.)

Tilapäishoitopalveluiden avulla vanhemmat saavat mahdollisuuden hengähtää ja viettää aikaa perheen muiden lasten kanssa. Lapsi voidaan viedä hoitoon säännöllisesti viikonloppuisin tai ajoittain pidemmiksikin jaksoiksi. Kotipalvelua voidaan käyttää apuna, kun omat voimavarat eivät riitä arjen toimintoihin. Sen avulla perheet saavat apua käytännön asioihin tai omaa aikaa kodin ulkopuolella asiointiin. (Repo 2004, 394.)

Vertaistuki on yksi keino tukea vanhempien jaksamista. Vertaisryhmäksi sanotaan joukkoa samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä, jotka toimivat tai keskustelevat yhdessä. Vertaistuen voidaan sanoa olevan yhdessä oppimista sekä kokemusten ja hiljaisen tiedon jakamista. Hyvinvointia lisää osallisuuden kokeminen sekä tunne joukkoon kuulumisesta. (Vertaisryhmät 2008.) Vammaisjärjestöjen järjestämällä sopeutumisvalmennuskursseilla vanhemmat pääsevät tapaamaan muita samassa tilanteessa olevia perheitä, ja saavat samalla uskoa ja apua arkipäivässä selviytymiseen. (Repo 2004, 394).

3 ELÄMYSPEDAGOGIIKKA TUKENA KEHITYSVAMMAISEN LAPSEN JA NUOREN KASVUSSA JA KEHITYKSESSÄ

Elämyspedagogiikan merkittävimpana kehittäjä voidaan pitää saksalaista Kurt Hahnia (1886-1974). Hän huomasi jo 1900-luvun alkupuolella, että teknistynvä maailma tuottaa keinotekoisia aistiärsyksiä ja tunnetiloja, jotka johtivat ihmisten välisten kontaktien pinnallistumiseen. Ihmiset tavoittelivat vain lyhytaikaista näennäistekemistä, jolloin kyky syvälliseen kokemiseen ja päätöksentekoon puuttui kokonaan. Mihinkään ei ollut aikaa syventyä ja ihmisten mielikuvituskin alkoi kuolla. (Telemäki 2005, 48 ja 49.)

Hahn oli varma siitä, että kasvatuksen avulla voitaisiin vastustaa sivilisaation mukanaan tuomia ongelmia. Inhimillisen osallistumisen ja osanoton heikentyminen, fyysisen kunnon romahtaminen sekä aloitteellisuuden ja spontaanisuuden puuttuminen huolestutti häntä. Lasten ja nuorten täytyi oppia muuntamaan tunteensa aidoiksi, konkreettisiksi teoiksi sekä oppia voittamaan itsensä. (Telemäki 2005, 49.) Samat ongelmat ovat nähtävissä tänä päivänäkin, ja siksi Hahnilainen pedagogiikka pätee edelleen.

Tässä opinnäytetyössä Hahnilaista elämyspedagogiikkaa sovelletaan kehitysvammaisten lasten ja nuorten vapaa-ajan tapahtumiin. Elämyspedagogiikan avulla tuetaan kehitysvammaisen lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä. Jotta elämyspedagoginen toiminta on mielekästä, tulee ohjaajan tuntee kehitysvammaisen lapsen ja nuoren ymmärryksen ja motorisen oppimisen perusteet. Perheen merkitys lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa on suuri. Elämyspedagogiikka soveltuukin käytettäväksi myös kotioiloissa, jolloin elämysten avulla kasvattaminen otetaan osaksi arkea.

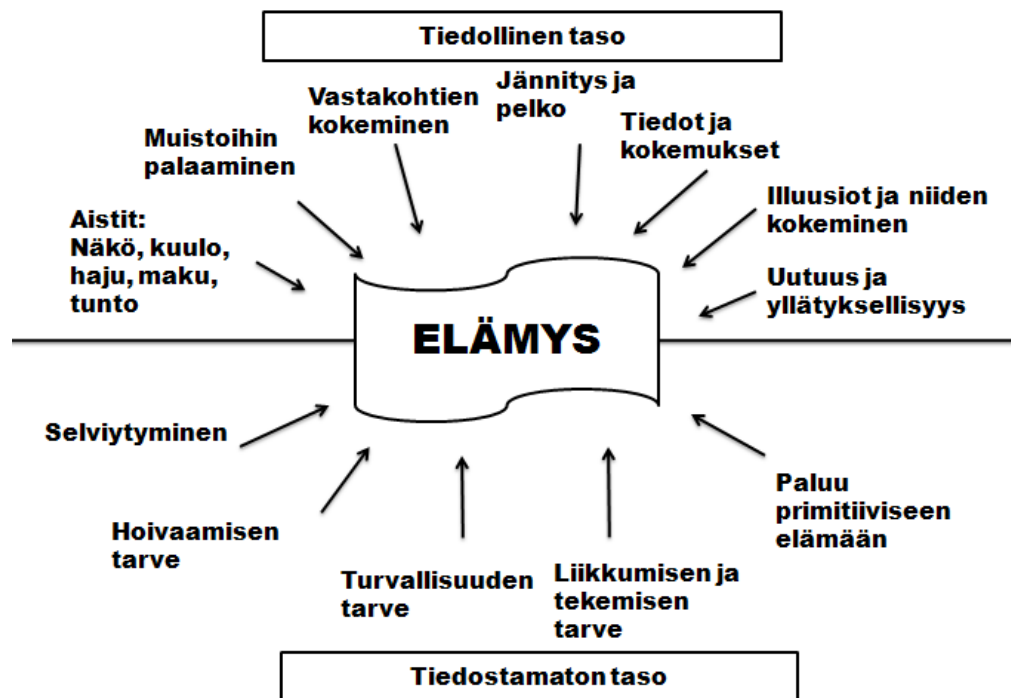
3.1 Elämyksestä elämyspedagogiikkaan

Elämys voidaan tulkita usealla eri tavalla, ja useimmiten tulkinnat ovat hyvin kulttuurisidonnaisia. Esimerkiksi englannin sana *experience* voi tarkoittaa tapahtumaa, tilannetta, kokemusta, elämystä tai seikkailua. Suomenkielessä taas sanalla elämys on paljon tarkempi määritelmä. Elämys tarkoittaa voimakkaasti vaikuttavaa kokemusta, tapahtumaa tai muuta sellaista, joka tekee voimakkaan vaikutuksen. Psykologiassa puolestaan elämys on yleensä jokin sielullinen kokemus. (Karppinen 2007, 78.)

Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen mukaan elämys määritellään seuraavasti:

”Elämys on positiivinen ja ikimuistoinen kokemus, joka parhaimmillaan johtaa kokijan henkilökohtaiseen muuttumiseen kohti ideaaliminää - koettu ja opittu voidaan omaksua osaksi omaa arkipersoonaa tai elämyksen kokeminen voi johtaa oman maailmankuvan muuttumiseen” (Elämys ABC 2009).

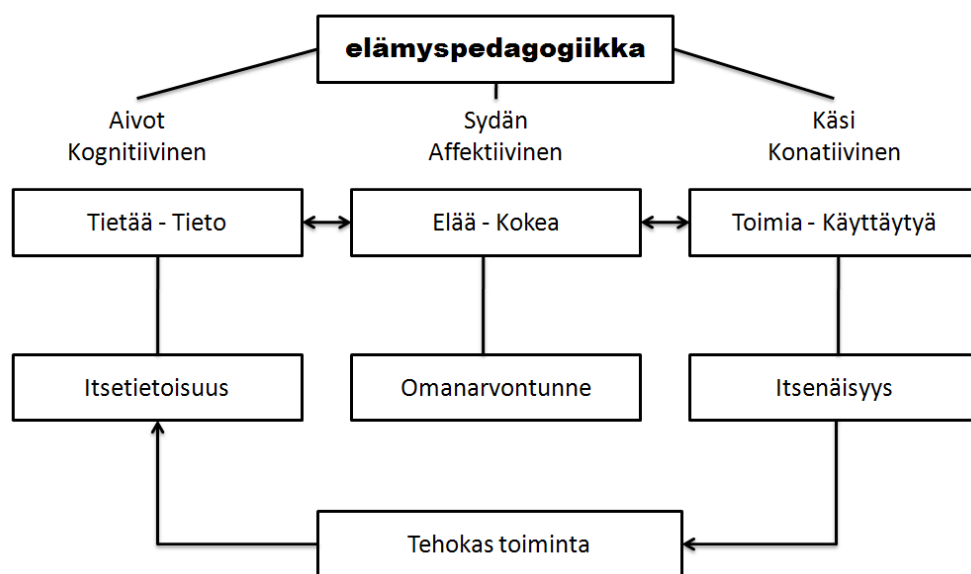
Elämyksiä ei varsinaisesti voida tuottaa toiselle ihmiselle, vaan elämykset syntyvät jokaisen ihmisen mielessä. Elämyksen syntymiseen ja laatuun sen sijaan voidaan vaikuttaa tarjoamalla sopivat puitteet ja välttämättömät tekniset edellytykset. Sen lisäksi oikeanlaisella ohjauksella on vaikutusta kokemuksen syntymiseen. (Verhelä & Lackman 2003, 35.) Kuvio 4 selviää elämykseen vaikuttavat tekijät, niin tietoisella kuin tiedostamattomalla tasolla.

Kuvio 4. Elämykseen vaikuttavat tekijät (Verhelä & Lackman 2003, 35.)

Elämyspedagogiikka liitetään usein saksalaiseen ja Hahnilaiseen perinteeseen, kun taas englanninkielisellä alueella puhutaan seikkailukasvatuksesta (Telemäki 1998, 43). Ziegenspekin (1996) mukaan elämyspedagogiikassa kasvatusta painottuu enemmän kuin seikkailutoiminnassa, koska seikkailuja ei voida etukäteen suunnitella tai ennakoita (Telemäki 1998, 42). Pedagogisessa käytännössä elämystä voidaan pitää kasvatukseen ja opetukseen

liittyvän vuorovaikutustapahtuman tavoitteena. Elämyspedagogiikassa korostetaan aistien harjaannuttamista sekä monitasoisten, syvällisten, mielensisäisten tunteiden merkitystä ja osuutta yksilön kasvatusprosessissa ja toiminnassa. Elämyspainotteisessa kasvatuksessa luodaan sosiaalisesti, emotionaalisesti ja tiedollisesti realistisia ja järkeviä oppiympäristöjä, jotta elämykset olisivat kokonaisvaltaisia ja palvelisivat siten opetuksen tavoitteita. (Karppinen 2007, 79.) Herrmann (1995) on havainnollistanut elämyspedagogiikan osa-alueet ja vaikutukset kuvion 5 mukaisesti. Olennaista elämyspedagogisessa toiminnassa on vaikutusten kokonaisvaltaisuus. (Herrmann 1995, Telemäen 1998, 43 ja 44 mukaan.)

Kuvio 5. Elämyspedagogiikan vaikutukset (Herrmann 1995, Telemäen 1998, 43 mukaan.)

Elämyspedagogiikan perimmäisenä ideana ei ole kokemusten jakaminen, yhteisöllisyyden ja me-hengen luominen, kokemusten kielellistäminen eikä reflektiivinen tai pohtiva työskentely. Se ei ole muutosten käynnistämistä tietoisesti ihmisessä. Elämyspedagogiikka on enemmänkin elämällistä kuin tilanteellista. Se pohjaa yksilön olemassa olevaan elämäntilanteeseen eikä uusien virikkeiden luomiseen. Se rohkaisee kokemiseen sekä tukee sellaista asennoitumista, jossa ihminen kokee iloa jonkin itselleen niin tärkeän tunnistamisesta, että haluaa toteuttaa elämänsä sen suunnassa. Elämyspedagogiikka tukee ihmisen yksilöksi kehittymistä. (Perttula 2007, 61.)

Elämyspedagogiikka soveltuu käytettäväksi erityisryhmien keskuudessa. Esimerkiksi perusopetukseen sopeutumattomien lasten kohdalla seikkailu- ja elämyspedagoginen opetusmenetelmä on koettu toimivaksi. Karppisen (2005) tutkimuksen mukaan elämystoimintaa on pidetty oppilaiden keskuudessa vapauttavana ja terveellisenä. Positiivisia vaikutuksia oppilaissa ovat olleet mm. itseluottamuksen ja yhteisöllisyyden kehittyminen, aloitteellisuuden ja aktiivisuuden paraneminen sekä motoriikan ja lihaskunnan koheneminen. (Karppinen 2005, 172 ja 173.)

Elämyspedagogisessa työssä tärkeää on kunnioittava asenne ihmisiä kohtaan. Kehitysvammaisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä kanssa toimittaessa tulee huomioida perheiden erilaiset lähtökohdat sekä hyväksyä kehitysvammaiset lapset sellaisina kuin he ovat. Tässä opinnäytetyössä otetaan huomioon toimeksiantajan eli Kehitysvammaisten Palvelusäätiön arvot, joihin kuuluu ihmisen kunnioittaminen ja luotettavuus. Ihmisen kunnioitus ilmenee asiakkaan yksilöllisyyden ja itsemääräämisoikeuden arvostamisena sekä asiakkaan omien tarpeiden ja toiveiden kuuntelemisena. Ammatillinen osaaminen auttaa kohtaamaan asiakkaita ja heidän läheisiään. (Arvot 2008.)

Lehtosen mukaan (1998, 99 ja 100) kunnioittavan kohtaamisen kokeminen on sen ymmärtämistä tärkeämpää. Sitä ei voi opettaa käsitteellisesti eikä yleisellä tasolla, vaan sen voi opetella vain omien kokemusten kautta. Kunnioittavan kohtaamisen kokeminen on mahdollista aidon ja välittömän vuorovaikutuksen vallitessa. Jokainen kasvuprosessi on omanlaisensa ja valmiiden ratkaisujen mahdottomuus asettaa ohjaajan samalle viivalle ryhmän kanssa. Se ei tarkoita vastuusta luopumista, vaan luottamuksen, kunnioituksen, kiinnostuksen ja välittämisen täyttämää suhdetta toisiin ihmisiin. Kunnioittava kohtaaminen rakentuu yksinkertaisesti ihmisen ja luonnon arvostamiseen. ”Ihminen on toiselle ihminen, ei rooli eikä väline” (Lehtonen 1998, 100).

Elämyspedagogiikassa hetket ovat tärkeitä. Hetkessä eläminen on mahtava kokemus, jonka löytäminen ei ole aina helppoa. Niin työssä kuin elämässäkin hetken löytäminen voi olla ratkaisevaa jaksamisen kannalta. Elämyspedagogiikassa tarjotaan hetkiä ja tilaisuuksia, joihin voi tarttua kiinni. Hetkessä eläminen on herkkyyttä, tilannetajua, rohkeutta ja vastuunottamista. Se on mahdollisuus siirtyä eteenpäin hetkestä seuraavaan. (Lehtonen 1998, 100 ja 101.) Elämyspedagogiikan tarjoamat hetket voivat olla arvokkaita niin kehitysvammaiselle lapselle ja nuorelle kuin heidän vanhemmilleen. Siksi

elämyspedagogiikkaa voidaan sisällyttää perheen normaaliin arkeen, jolloin perhe pääsee kokemaan tärkeitä ja vahvistavia hetkiä yhdessä.

3.2 Elämyspedagogiikan tarkastelu eri näkökulmista

Elämyspedagogiikkaa voidaan tarkastella useasta eri näkökulmasta. Kunkin elämyspedagogiikan parissa toimivan tulee tutustua pedagogiikan olemukseen ja löytää oma lähestymistapa aiheeseen. Telemäki ja Bowels (2001, 31) ovat tarkastelleet elämyspedagogiikan olemusta Gilsdorffin (1999) esitykseen pohjautuen. Siinä elämyspedagogiikkaa lähestytään kolmesta eri näkökulmasta: kasvuhakuisesta, kokonaisvaltaisesta ja itseohjautuvasta.

Kasvuhakuisen näkökulman mukaan elämyspedagogisen ohjelman lähtökohtana on saattaa osanottajat epätasapainon tilaan tavallisesti siten, että heidät viedään outoon ja tuntemattomaan ympäristöön, jossa heidän tulee ratkaista erinäköisiä ongelmia. Samalla luodaan tilanne, jossa yhteistoiminnan avulla voidaan ratkaista ongelmat ja saavutetaan tuloksia. Reflektio auttaa saavuttamaan opitun yleistymisen ja siirtovaikutuksen. Kasvu ja oppiminen ovat siten kiinteästi yhdessä riskinottamiseen ja ennen kokemattomaan. (Gilsdorf 1999, Telemäen & Bowels'n 2001, 31 mukaan.)

Reflektiolla tarkoitetaan oppimisprosessia, jossa yksilö tarkastelee kokemuksiaan joko yksin tai yhteistoiminnassa muiden kanssa. Reflektioprosessissa kokemukset palautetaan mieleen sellaisinaan ja niitä aletaan työstää. Hyviä tuntemuksia käytetään hyödyksi ja huonoja puolestaan pyritään poistamaan. Tämän seurauksena kokemukset voidaan arvioida uudelleen, minkä seurauksena syntyy uusia näkökulmia ja toimintamalleja. (Boud, Keogh & Walker 1985, 36.)

Kokonaisvaltaisuuteen liittyy kokemusten mielekäs hyödyntäminen, joka voi olla usein vaikeampaa ja haasteellisempaa kuin elämysten hankkiminen. Kokemuksia yritetään integroida edessä odottaviin haasteisiin ja oppimistehtäviin reflektioiden avulla. Elämyspedagogiikan voidaan sanoa olevan jatkuvaa toiminnan ja reflektion vuorovaikutusta. Menetelmät, joissa yhteistyön merkitys on suuri kuuluvat elämyspedagogiikkaan. Konfliktit nähdään myös oppimisen ja kasvun mahdollistavina tekijöinä, eikä vain epämiellyttävinä asioina. On kuitenkin tärkeää, että konfliktit ovat hallittuja ja ohjaajan tulee pitää tarkasti

silmällä konfliktierkkiä vaiheita. Luonnon ja ympäristönsuojeluun liittyvät asia tulee nähdä kokonaisvaltaisesti elämyspedagogiikkaan liittyvinä. Vaikka elämykset ovat haastavia ja vakavasti otettavia, tulee ryhmän keskinäiselle huumorille ja hauskanpidolle olla tilaa. (Gilsdorf 1999, Telemäen & Bowels'n 2001, 32 ja 33 mukaan.)

Kasvatustyöhön kuuluu usko ihmisten mahdollisuuteen säädellä interventioitaan ja impulssejaan. Kaiken ei tarvitse olla niin kontrolloitua ja järjestelmällistä, vaan ihmisen kykyyn itseohjautua tulisi luottaa. Elämyspedagogiikassa ominaista on jännite johdettavuuden ja ei-johdettavuuden välillä, johon liittyy osallistujien mahdollisuus tehtävien ratkaisuun tulematta ohjaajien taholta häirityksi silloinkaan, kun ratkaisuyritys epäonnistuu tai päättyy umpikujaan. Tehtävien tulee olla sellaisia, että ne tarjoavat mahdollisuuksia erilaisiin sovelluksiin. (Gilsdorf 1999, Telemäen & Bowels'n 2001, 33 mukaan.)

4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Opinnäytetyöni tavoitteena on kuvata, kuinka elämyspedagogiikka soveltuu käytettäväksi kehitysvammaisten lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen vapaa-ajan tapahtumissa. Toiminnallisen osuuden tavoitteena on suunnitella kehitysvammaisille lapsille ja nuorille soveltuvaa elämyksellistä toimintaa ja järjestää heille Elämyksiä Etsimässä-tapahtuma.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on antaa tietoa ja toimintamalli kehitysvammaisten lasten ja nuorten elämyksellisen toiminnan järjestämiseen. Opinnäytetyö antaa lukijalle mallin elämyksellisen tapahtuman järjestämiseen, mutta se soveltuu myös tietopaketiiksi perheille, jotka haluavat käyttää elämyksiä osana arjen kasvatustyötä.

Toimeksiantajan kannalta tarkoituksena on selvittää elämyksellisyyden soveltuminen kehitysvammaisten lasten ja nuorten tapahtumatoimintaan, toteuttaa onnistunut yleisötapahtuma lapsiperheille sekä antaa testattu toimintamalli elämyksellisen tapahtuman järjestämiseen myöhempää käyttöä varten. Tarkoitukseni on saada valmiuksia työelämää varten, ja kehittää omaa osaamistani niin kehitysvammaisten parissa kuin elämyksellisten yleisötapahtumien järjestämiseen liittyvissä asioissa.

Opinnäytetyöni tutkimustehtävä on:

Kuinka elämyspedagogiikka soveltuu käytettäväksi kehitysvammaisten lasten ja nuorten vapaa-ajan tapahtumissa?

5 TUOTTEISTAMISPROSESSI

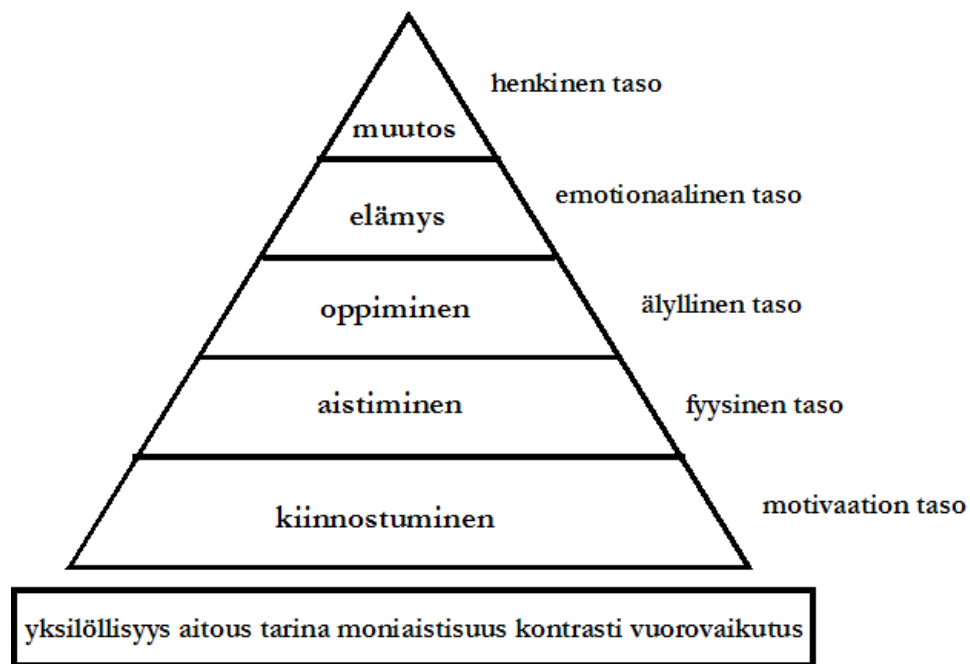
Opinnäytetyöni on muodoltaan tuotteistettu prosessi. Tuotteistetun opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella ja tehdä esimerkiksi jokin laite, opas, ohjeet, tapahtuma tai näyttely. Sen lisäksi toimintamallin kehittäminen tai suunnittelu voi kuulua opinnäytetyön tavoitteisiin. Tutkimuksen sijaan toiminnallinen opinnäytetyö tuottaa ja kehittää jotain uutta ja aikaisemmasta poikkeavaa. Vaikka opinnäytetyön tuloksena onkin tuote, tulee sen perustua kriittiseen pohdiskeluun ja valittuun tietoperustaan. (Leinonen, R. 2006.)

Opinnäytetyöni toiminnallisen osion tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa elämyksellinen tapahtuma kehitysvammaisille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen. Laatimani teoriapohja kehitysvammaisuudesta ja elämyspedagogiikasta toimi ikään kuin tapahtuman perustana. Sen päälle rakensin elämyksellisen tapahtuman, käyttäen apuna Tarssasen ja Kyläsen (2005) laatimaa elämyskolmiomallia. Perehdyin lisäksi yleisötapahtuman järjestämiseen liittyviin seikkoihin.

5.1 Elämyskolmiomalli

Elämyskolmiomallin avulla on mahdollista tarkastella erilaisten tuotteiden, esimerkiksi matkailu-, viihde- tai kulttuurialojen, elämyksellisyyttä. Malli kuvaa täydellistä tuotetta, jossa kaikki elämyksen vaativat elementit ovat edustettuina. Mallin avulla tuotetta voidaan analysoida ja kehittää edelleen, jotta tuote palvelisi paremmin elämysten syntyä. (Tarssanen & Kylänen 2005, 8.)

Elämyskolmiomallissa elämystä tarkastellaan kahdesta näkökulmasta: tuotteen elementtien tasolla ja asiakkaiden kokemusten tasolla. Kuviossa 6 (sivu 22) olevan kolmion alareunassa on kuvattu asiakkaiden kokemukseen vaikuttavat tekijät, joita sisällyttämällä tuotteeseen elämys todennäköisesti syntyy. (Tarssanen & Kylänen 2005, 9.) Elämyskolmiomallin pystyakselilla on kuvattu asiakkaiden kokemuksen rakentuminen kiinnostumisen, kokemuksen ja tietoisien prosessoinnin kautta elämykseen ja muutoskokemukseen. Toimivassa elämystuotteessa kaikki peruselementit ovat mukana kaikilla kokemuksen tasoilla. (Tarssanen & Kylänen 2005, 12.)

Kuvio 6. Elämyskolmio (Tarssanen & Kylänen 2005, 8.)

Elämyksen elementit

Elämyskolmion elementeistä yksilöllisyys tarkoittaa tuotteen ainutkertaisuutta ja ainutlaatuisuutta niin, ettei toista täysin samanlaista tuotetta löydy muualta. Yksilöllisyyttä on asiakaslähtöisyys, joustavuus ja tuotteen räätälöinti juuri kyseiselle asiakasryhmälle. Ohjelmassa tulisi olla jouston varaa siten, että kukin asiakkaat voivat toteuttaa omia mieltymyksiään esimerkiksi aktiviteetin haastavuuden tai tarjotun tiedon osalta. (Tarssanen & Kylänen 2005, 9.)

Aitous tarkoittaa tuotteen uskottavuutta. Se on olemassa olevaa ja todellista alueen kulttuuria ja elämäntapaa. Yhtä tiettyä aitoa ja oikeaa ei ole olemassa, sillä kyse on aina jonkin auktoriteetin määrittelemästä versiosta siitä, mitä paikallisuus on. Tuotteen täytyy sopia tekijöidensä kulttuuriin niin hyvin, että se on luonteva osa tuottajien omaa identiteettiä. Osa tuotteen aitoutta on sen kulttuurillis-eettinen kestävyys. Tuote joka on eettinen, ei loukkaa etnisiä tai muita kulttuuriyhteisöjä eikä pyri hyötymään näiden kustannuksella. Viimekädessä aitouden määrittelevät kuitenkin asiakkaat. Jos asiakkaat tuntevat ja kokevat tuotteen

uskottavana ja aitona, on se silloin täyttänyt aitouden kriteerit. (Tarssanen & Kylänen 2005, 9 ja 10.)

Uskottava ja aito tarina antaa tuotteelle sosiaalisen merkityksen, ja sitä kautta asiakkaille syyn kokea kyseessä oleva tuote. Kokonaisuuden eri elementit on hyvä sitoa toisiinsa yhtenäisellä tarinalla, jolloin kokemuksesta tulee mukaansatempaava ja tiivis. Tarinalla kerrotaan asiakkaille se, mitä tullaan tekemään ja missä järjestyksessä. Hyvä tarinan avulla asiakkaat kokevat tuotteen myös älyllisellä ja emotionaalisella tasolla. Sen on oltava mukana kaikissa tuotteen kokemisen vaiheissa, heti markkinoinnista lähtien. (Tarssanen & Kylänen 2005, 10 ja 11.)

Moniaistisuus tarkoittaa tuotteen olevan koettavissa mahdollisimman monin aistein. Aistiärsykkeiden tulee olla harmoniassa keskenään, jotta ne vahvistavat osaltaan haluttua teemaa ja tukevat mukaansatempaavuutta. Eri aistit tulee stimuloida tarkoituksenmukaisesti, jotta kokonaisvaikutelma ei kärsi. (Tarssanen & Kylänen 2005, 11.)

Kontrastilla haetaan erilaisuutta asiakkaiden näkökulmista. Tuotteen tulee olla erilainen suhteessa asiakkaiden arkeen, ja asiakkaiden täytyy voida kokea jotakin uutta ja eksoottista. Jonkin uuden tai erilaisen kokeminen saa oman itsen näkemään toisesta näkökulmasta. Tällöin kokeminen on erilaista, koska arjen rajoitukset ja tottumukset eivät ole säätelemässä toimintaa. Kun kontrastia tuotetaan, tulee ottaa huomioon asiakkaiden kansalaisuus ja kulttuuri, sillä yhdelle eksoottinen on toiselle normaalia. (Tarssanen & Kylänen 2005, 11.)

Vuorovaikutus on ohjaajan ja asiakkaiden välistä onnistunutta kommunikointia. Yhteisöllisyyden tunne liittyy läheisesti vuorovaikutukseen. Koetaan asioita yhdessä, osana yhteisöä, porukkaa tai perhettä. Tämän takia on tärkeää, että samaan ohjelmaan osallistuvat asiakkaat vähintäänkin esiteltäisiin toisilleen, ellei kyseessä ole tuttavat. Näin asiakkaat tulevat tietoisiksi siitä, että kokemus on yleisesti hyväksytty ja arvostettu sekä liittyy heidät tiiviimmin tiettyyn ryhmään. (Tarssanen & Kylänen 2005, 11 ja 12.)

Kokemuksen tasot

Ensimmäisenä on motivaation taso, mikä tarkoittaa asiakkaan kiinnostuksen herättämistä. Tällöin luodaan asiakkaalle odotukset tuotetta kohtaan sekä halu ja valmius osallistua ja

kokea. Markkinoinnin avulla tuote saadaan asiakkaan tietoisuuteen, ja jo markkinoinnissa tulee ottaa huomioon kaikki elämyksen peruselementit. (Tarssanen & Kylänen 2005, 12.)

Fyysisellä tasolla asiakas kokee ympäristön eri aistiensa kautta. Tällä tasolla tuote otetaan vastaan, koetaan, havaitaan, tunnetaan ja tiedostetaan. Kun tuote on fyysisellä tasolla hyvä, asiakkaalle taataan miellyttävä ja turvallinen kokemus. Ainoana poikkeuksena ovat extreme-lajit, joihin kuoleman- ja loukkaantumisenvaaran kokeminen kuuluu olennaisesti. Tuotteen tekninen laatu mitataan fyysisellä tasolla. (Tarssanen & Kylänen 2005, 12 ja 13.)

Älyllisellä tasolla prosessoidaan ympäristön antamat aistiärsykkeet ja toimitaan niiden mukaan. Eli ajatellaan, opitaan, sovelletaan tietoa ja muodostetaan mielipiteitä. Älyllisellä tasolla hyvän tuotteen tulee tarjota asiakkaille mahdollisuuksia oppia jotain uutta, kehittyä ja saada uutta tietoa joko tiedostamatta tai tiedostetusti. Tällä tasolla päätetään ollaanko tuotteeseen tyytyväisiä vai ei. (Tarssanen & Kylänen 2005, 13.)

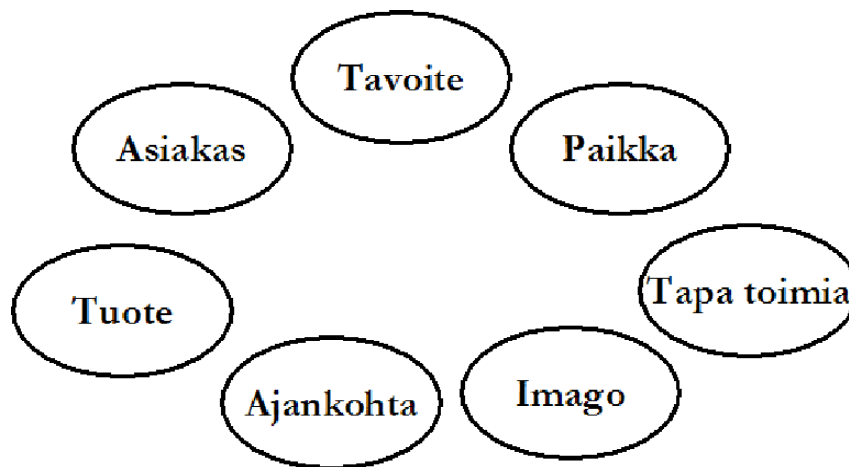
Emotionaalisella tasolla tapahtuu varsinaisen elämyksen kokeminen. Jos tuotteessa on otettu hyvin huomioon elämyksen peruselementit sekä fyysinen ja älyllinen taso, ainekset positiiviselle tunnereaktiolle on olemassa. Tämä tunnereaktio voi olla onnellisuutta, riemua, oppimisen iloa tai vaikkapa liikutusta, joka tapauksessa jotakin sellaista, jonka yksilö kokee merkitykselliseksi. (Tarssanen & Kylänen 2005, 13.)

Henkinen taso on tasoista ylimpänä. Elämyksen kaltainen positiivinen tunnereaktio voi johtaa henkilökohtaiseen muutostokemukseen, joka johtaa melko pysyviin muutoksiin kohdehenkilön fyysisessä olotilassa, mielentilassa tai elämäntavassa. Tällöin yksilö voi kokea muuttuneensa ihmisenä ja omaksuneensa osaksi persoonaansa tai maailmankuvaansa jotakin uutta. Esimerkiksi uuden harrastuksen tai ajattelutavan löytäminen elämyksen kautta on mahdollista. Elämykset voivat myös auttaa löytämään itsestään ennalta tuntemattomia voimavaroja. (Tarssanen & Kylänen 2005, 13 ja 14.)

5.2 Yleisötapahtuman järjestäminen

Tapahtuman järjestäminen alkaa aina ideoinnista, jolloin voidaan hyödyntää seitsemästä erillisestä asiaryhmästä muodostuvaa toimintaidea-mallia (kuvio 7, sivu 25). Jotta tapahtumasta tulee onnistunut, mallin elementtien tulee olla tasapainossa keskenään. Ideointi

vaiheessa kerätään aluksi paljon ideoita, joista myöhemmin toteutetaan vain parhaat ja toimivimmat. (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 35.)

Kuvio 7. Toimintaidea-malli (Kauhanen ym. 2002, 35.)

Kun tapahtuma on ideoitu ja toteutettavat ideat valittu, on päätettävä mikä on toteuttavan organisaation juridinen muoto. Tällä on merkitystä verotuksen ja taloudellisten vastuiden kannalta. Tapahtuma voidaan järjestää yhden tai useamman henkilön, tarkoitusta varten perustetun yhdistyksen, olemassa olevan yhdistyksen, yhtiön tai säätiön nimissä. Tapahtuman juridinen muoto tulee olla tiedossa ennen kuin lähestytään mahdollisia yhteistyökumppaneita. (Kauhanen ym. 2002, 40 ja 41.)

Yhteistyökumppanien tarve tulee kartoittaa jo hyvissä ajoin. Yhteistyökumppanit voidaan jakaa tapahtumatilan omistajiin, oheistapahtumien järjestäjiin, alihankkijoihin, tavarantoimittajiin, rahoittajiin ja sponsoreihin. Rahoittajien löytäminen on usein tapahtuman järjestämisen vaikein osa, ja sponsoreiden käyttö on silloin mahdollista. Paikallisten tapahtumien järjestämiseen on mahdollista hakea kunnalta taloudellista tukea, jos kunta on varannut rahaa sen tyyppisiin hankkeisiin. Valtakunnallisiin tapahtumiin on mahdollista hakea valtiolta rahaa tai ns. tappiontakausta, jolloin tappion tullessa valtio kattaa tappion ennalta määrättyyn summaan asti. Yleensä suurin osa yleisötapahtumien tuloista tulee pääsymaksuista. Onnistuneella markkinoinnilla ja lippujen ennakkomyynnillä voidaan vaikuttaa tapahtuman osallistujamäärään parhaiten. (Kauhanen ym. 2002, 41 ja 42.)

Tapahtuman suunnitteluvaiheessa on arvioitava ovatko asetetut tavoitteet realistisia ja selkeästi määriteltyjä. Tavoitteet tulee välittää kaikille tapahtumaorganisaatioon kuuluville henkilöille, jotta kaikki toimivat saman asian eteen. Selkeät tavoitteet helpottavat tapahtuman markkinointia sekä antavat ammattitaitoisemman kuvan tapahtuman järjestäjästä. Selkeän suunnitelman avulla ajan ja resurssien käyttö helpottuu sekä toimintojen johtaminen onnistuu paremmin. Riskien ja uhkien kartoittaminen ennakolta on hyödyllistä. Suunnitelmasta tulee löytyä toteutusaikataulu, toteutusstrategia sekä käytettävissä olevat resurssit ja budjetti. Tärkeää on, että suunnitelmasta selviää, mitä todella tullaan tekemään. (Iiskola-Kesonen 2004, 9 ja 10.)

Tapahtumaan osallistumisen tulee olla kaikille asiakkaille turvallista ja riskitöntä. Tärkeimpinä tekijöinä turvallisuuteen liittyvät henkilökunnan osaaminen ja asenne. Kaikkien työntekijöiden tulee osata tehtävänsä niin hyvin, ettei asiakkaille aiheudu vaaraa. Heidän täytyy tuntea oman erityisalansa turvamääräykset ja toimia niiden mukaisesti. Ohjelman toteutuksessa käytettävät laitteet ja välineet on pidettävä asianmukaisessa kunnossa. Turvallisuuden kannalta on tärkeää osata toimia oikein poikkeustilanteissa. Jos turvallisuutta uhkaava hätätilanne ilmenee, on henkilökunnan osattava toimia asianmukaisesti. Kullekin ohjelmapalvelutuotteelle tulee tehdä riskianalyysiin perustuva turvallisuussuunnitelma, johon liitetään pelastus- ja pelastautumissuunnitelma. (Verhelä & Lackman 2003, 51.)

Jos tapahtumassa tarjoillaan ruokaa, on järjestäjä velvollinen laatimaan omavalvontasuunnitelman, jonka tarkoituksena on taata asiakkaalle turvalliset tuotteet. Omavalvonnassa kiinnitetään huomiota elintarvikkeiden käsittelyketjuun raaka-aineista valmiiseen tuotteeseen. Omavalvonnassa on keskeistä työntekijän henkilökohtaiset hygieniavaatimukset sekä vastuu omasta työstä. Jotta omavalvonta onnistuisi, tulee siihen osallistua koko henkilöstön. Toimivasta omavalvonnasta hyötyvät niin asiakkaat kuin työntekijätkin. (Ijäs & Välimäki 2002, 72 ja 73.)

Kun tapahtuma alkaa, kaiken täytyy olla valmista. Työntekijöiden tulee olla ohjeistettu tehtäviinsä hyvissä ajoin, ja ilmapiirin tapahtumapaikalla tulee olla kunnossa. Tapahtuman aikana tapahtuman vastuuhenkilöä ei saa kiinnittää mihinkään tehtävään, sillä hänen on kyettävä tarkkailemaan tapahtuman onnistumista. Hänen on tapahtuman aikana erotettava isot ja pienet ongelmat, sillä pienten ongelmien ratkaisu saa jäädä osaaville työntekijöille. Vastuuhenkilön tulee säilyttää rauhallisuutensa vaikka tapahtuman kulisseyksissä olisikin kiirettä tai ilmenisi virheitä. Usein nämä virheet eivät kuitenkaan vaikuta tapahtuman sujumiseen tai

osallistujien tyytyväisyyteen, kun niitä ei näytä yleisölle. Tapahtuman työntekijöiden tulee tietää oikeat vastuuhenkilöt ja heidän yhteystietonsa, jotta vastaus kysymyksiin saataisiin mahdollisimman nopeasti. (Iiskola-Kesonen 2004, 11.)

Kun tapahtuma on ohi, jäljelle jää tapahtumapaikan purkaminen, siivoaminen ja lopputyöt. Vastuuhenkilön on suunniteltava kuinka purku- ja siivoustyöt organisoidaan. Hänen kannattaa myös suunnitella oma ajankäyttönsä, jotta voimia riittää myös tapahtuman loppuselvitykseen. Tapahtuman päättämiseen kuuluu palautteen kerääminen ja työntekijöiden kiittäminen. Työntekijöille on mahdollista järjestää jonkin ajan kuluttua kiitostilaisuus, jolloin työntekijöiltä voidaan kerätä mielipiteitä ja palautetta tapahtumasta. Yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kiittäminen kuuluu tapahtuman jälkeiseen käytäntöön. Tapahtuman kannalta oleellinen tieto kannattaa dokumentoida huolellisesti tulevaisuuden varalle. Jos tapahtuma on määrä järjestää uudestaan, on päättämisen yhteydessä mietittävä jo alustavasti seuraavaa tapahtumaa. Palautteen avulla tapahtumaa voidaan kehittää entisestään. (Iiskola-Kesonen 2004, 12.)

6 ELÄMYKSIÄ ETSIMÄSSÄ-TAPAHTUMA

Elämyksiä Etsimässä tapahtuma suunnattiin perheille, joissa on 7-15-vuotias kehitysvammaisen lapsi. Tapahtuma järjestettiin lauantaina 19. syyskuuta 2009 Kajaaninjoen varrella sijaitsevalla Pyörteen tilalla. Ohjelma oli toiminnallista ja tarkoituksena oli tarjota asiakkaille kokonaisvaltaisia elämyksiä. Tapahtuman toimeksiantaja oli Kehitysvammaisten Palvelusäätiö ja toteutuksesta vastasivat Kajaanin Ammattikorkeakoulun opiskelijat.

6.1 Ideasta tapahtumaksi

Tapahtuman suunnittelu alkoi jo syksyllä 2008. Alkutilanne oli se, että minun tuli järjestää toiminnallinen viikonlopputapahtuma kehitysvammaisille. Elämyksellisen tapahtuman järjestäminen jossakin luonnonläheisessä paikassa tuntui heti sopivalta. Näin pystyin hyödyntämään omaa osaamistani luontoliikunnan alueella. Paikaksi valitsin Pyörteen tilan sen hyvän sijainnin sekä toimintaan sopivien tilojen ja maaston ansiosta. Halusin järjestää tapahtuman koko perheille, jolloin heillä olisi mahdollisuus viettää yhteistä aikaa mukavan tekemisen parissa. Tapahtuman ajankohdaksi määräytyi syksy 2009, koska se sopi parhaiten opinnäytetyöni aikataulutukseen. Syksy on myös otollinen aika tapahtumille, koska silloin ihmiset viettävät enemmän aikaa kotona.

Ideoinnin jälkeen käytin runsaasti aikaa tapahtuman kohderyhmään tutustumiseen. Opiskelin kuinka kehitysvammaisten lasten ja nuorten motoriikka ja ymmärrys kehittyvät, ja mitä merkitystä perheen hyvinvoinnilla on lapsen ja nuoren kasvulle ja kehitykselle. Sen avulla tapahtuman ohjelma oli helpompi suunnata juuri kyseiselle kohderyhmälle. Jotta toiminta oli tavoitteellista, päätin sisällyttää ohjelmaan elämyspedagogisia menetelmiä, joihin perehdyin tarkemmin. Tapahtuman elämyksellisen ohjelman oli määrä tukea kehitysvammaisten lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Perehdyin myös elämyspalveluiden tuottamiseen sekä yleisötapahtumien järjestämiseen.

Keväällä 2009 laadin karkean suunnitelman tapahtuman ohjelmasta, jonka pohjalta tarkempaa suunnittelua oli helpompi jatkaa kesällä. Tapahtuman sisällön suunnittelin käyttäen hyväksi Tarssasen ja Kyläsen (2005) elämyskolmiomallia, jotta tapahtuma tarjoaisi asiakkaille monipuolisia ja kokonaisvaltaisia elämyksiä. Varasin tapahtumapaikan, jotta sain

varmasti haluamani viikonlopun käyttöön. Otin yhteyttä Vuokatti Husky Oy:hyn ja tiedustelin mahdollisesta yhteistyöstä tapahtuman osalta. Koetin myös saada tapahtumaan yhteyttä esiintymään, mutta se ei valitettavasti onnistunut. Laadin tapahtumasta suunnitelman, jota täydensin kesän mittaan. Siten kaikki oleellinen tieto tuli kirjattua ylös, ja tarkkaan suunniteltu aikataulu auttoi tekemään asiat ajallaan. Suunnitelma löytyy opinnäytetyöstäni liitteestä 1.

Minun tuli miettiä kuinka tapahtumaa markkinoidaan ja miten kustannukset katetaan. Yhdessä toimeksiantajan kanssa saimme sovittua kustannusasiat niin, ettei tapahtumaan tarvinnut asettaa pääsymaksua. Pienet menot esimerkiksi ruoka-aineiden osalta katettiin myyntituloilla. Tapahtumaan ei asetettu ennakkoilmoittautumista, jolloin tapahtumaan osallistuminen olisi kaikille mahdollisimman helppoa. Järjestäjän puolelle tämä asetti hieman haasteita, sillä osallistujamäärää oli hyvin vaikea arvioida ennakolta. Laadin tapahtumasta ilmoituksen, joka postitettiin Kehitysvammaisten Palvelusäätiön asiakasperheille viikolla 34 eli noin kuukautta ennen tapahtumaa. Tapahtumasta oli myös pieni ilmoitus paikallisessa kaupunkilehdessä Koti Kajaanissa 16.9.2009. Ilmoitukset ovat opinnäytetyössäni liitteenä 3.

Tapahtuman ohjelma edellytti paljon työvoimaa, joten minun täytyi laskea kuinka monta työntekijää tarvitsisin. Kyselin opiskelijakavereiltani halukkuutta tapahtumassa työskentelemisestä, ja sain vapaa-ehtoisia työntekijöitä mukaan toimintaan. Työntekijöiden hankkimisessa apuna minulla oli matkailupuolen opettaja, jolloin sain kaksi työntekijää matkailualan opiskelijoista. Itselleni en asettanut tapahtumaan mitään sitovaa työtehtävää, jotta voisin paremmin tarkkailla tapahtuman sujumista ja ratkaista mahdollisesti eteen tulevia ongelmia. Työntekijät perehdytin tehtäviinsä kahta viikkoa ennen tapahtumaa, jotta he osasivat valmistautua tulevaan.

Jotta tapahtuman onnistumista pystyisi arvioimaan, laadin palautelomakkeet tapahtuman työntekijöille sekä asiakkaille. Palautelomakkeet löytyvät liitteestä 4. Työntekijöille laadin avoimet kysymykset, koska koin että niiden avulla saan enemmän tietoa irti. Opiskelijat ovat tottuneita antamaan palautetta, joten kysymysten asettelusta en uskonut tulevan ongelmaa. Asiakkaille laadin lomakkeen, jossa onnistumista arvioidaan hymiöillä sekä sanallisesti. Hymiöiden avulla lapset pystyisivät osallistumaan palautteen antoon, minkä lisäksi vanhemmat voisi antaa palautetta sanallisesti. Kysymykset muotoilin siten, että ne ohjaisivat vastaamaan kysymyksiin kokonaisiin lausein.

Tapahtuman järjestäminen vaati, että turvallisuusasiat ovat kunnossa. Koska tapahtumassa tarjottiin elintarvikkeita, laadin omaavalvontasuunnitelman, joka löytyy liitteestä 5. Omaavalvontasuunnitelman tarkoituksena on taata asiakkaille turvalliset tuotteet eli tässä tapauksessa kodalla nautittavat letut sekä kahvit. Laadin tapahtumalle pelastussuunnitelman Kainuun Pelastuslaitoksen mallipohjan mukaan, mikä on liitteenä 6. Pelastussuunnitelman hyväksytin pelastusviranomaisella. Molemmat suunnitelmat esittelin tapahtuman työntekijöille, jotta toiminta olisi turvallista ja onnettomuustilanteissa kaikki työntekijät osaisivat toimia asianmukaisesti.

Viimeiset kaksi viikkoa ennen tapahtumapäivää kului materiaalin hankkimisessa ja viimehetken järjestelyjä tehdessä. Aikani kului metsässä kiviä, käpyjä, oksia ja jäkälää keräillessä. Tein opasteita eri pisteille ja tulostin tapahtumassa tarvittavat palautelomakkeet valmiiksi. Tapahtumaa edeltävälle päivälle jäi elintarvikkeiden hankkiminen, jotta tuotteet olisivat mahdollisimman tuoreita.

6.2 Tapahtumapäivän kulku

Tapahtumapäivän aamu oli työntäyteinen, sillä kaikki paikat oli saatava kuntoon ennen kahtatoista. Tapahtumapäivän aikataulutus löytyy liitteessä 1. olevasta suunnitelmasta. Kaikkea en joutunut tekemään yksin, sillä työntekijät olivat apuna paikkojen kunnostamisessa. Ennen tapahtuman alkua kävimme työntekijöiden kanssa läpi kaikki tilat sekä pelastussuunnitelman ja turvallisuusvälineistön sijainnit. Aamu sujui suunnitelmien mukaan ja kaikki oli valmista kun tapahtuman oli määrä alkaa.

Ensimmäiseksi asiakkaat suuntasivat Pyörteen metsän seikkailuun, jolle oli varattu aikaa noin tunti. Seikkailu oli juonellinen ja tehtäväpisteillä käytettiin erilaisia elämyspedagogisia menetelmiä. Kullakin pisteellä lapset tapasivat metsäneläimiä, jotka kertoivat tarinoita syksyisestä luonnosta ja elämästään metsän siimeksessä. Jokaisella pisteellä oli jokin tehtävä, joka lasten tuli suorittaa. Tehtävät vaativat oivalluskykyä, rohkeutta sekä motorisia taitoja. Tehtävät oli suunniteltu kehitysvammaisille lapsille ja nuorille sopiviksi. Seikkailun tarina, tehtävät ja kartta ovat liitteenä 2. Seuraava kuvasarja havainnollistaa seikkailulla käytettyjä menetelmiä.

Kuva 1. Jänis laulattaa ja leikittää lapsia.

Kuva 2. Lapset auttoivat oravaa rakentamaan pesää talvikuntoon.

Kuva 3. Maamyyrä rohkaisee lapsia konttaamaan tunnelin läpi.

Kuva 4. Muurahainen esittelee pesäänsä.

Kuva 5. Muurahaisen köysiradan ylitys.

Kuva 6. Hämähäkinseitistä selviytyminen.

Kuva 7. Kiipeämällä ylös ja liukumalla alas.

Seikkailun jälkeen perheillä oli tunnin verran aikaa kierrellä vapaasti pihapiirissä, jonne oli rakennettu eri aktiviteetteja. Vuokatti Husky Oy:ltä tuli kaksi työntekijää esittelemään toimintaansa, ja lapset pääsivät silittelemään kilttejä rekikoiria. Näin elämyksellisyyttä saatiin lisättyä eläinten kautta. Pihalla oli mahdollisuus kokeilla metsägolfia, jossa pelivälineinä olivat kepit ja kävyt. Luonnonmateriaaleja apuna käyttäen saatiin luotua liikuntaympäristö, joka kehittää esimerkiksi silmä-käsikoordinaatiota. Kädentaitopisteellä lapset valmistivat kivistä ja jäkälästä lampaita, joille jokainen loihti omanlaisensa ilmeen piirtämällä. Näin luovuus ja käsillä tekeminen yhdistettynä luonnonmateriaaleihin tuki tapahtuman elämyksellistä teemaa. Kodalla myynnissä oli nokipannukahvia, mehua ja nuotiolettuja. Perheet pääsivät istumaan kodan lämpöön ja nauttimaan nuotiolla valmistettuja herkkuja. Erilaisessa ympäristössä nautittu välipala tarjosi elämyksiä kaikille aisteille.

Viimeinen tunti vietettiin ”Pilikkeeksi” kutsutussa tanssiladossa. Tanssit toteutettiin karaoken tahdittamana, jolloin lapset pääsivät laulamaan suosikkikappaleitaan. Tanssien yhteydessä asiakkaita pyydettiin täyttämään asiakaspalautelomakkeet. Tapahtuman päätteeksi suoritettiin arvonta, jossa palkintoina oli Kajaanin Ammattikorkeakoulun tuotteita sekä K-Market Ruokatorin lahjoittama musiikkisoitin. Tapahtuma päättyi kello 15.

Kun asiakkaat lähtivät, jäljelle jäi tapahtumapaikan siivoaminen. Työntekijät osallistuivat paikkojen siistimiseen, jolloin ne saatiin nopeasti kuntoon. Työntekijöiden kanssa sovittiin tapaamisesta seuraavalla viikolla, jolloin keräsin heiltä palautteen.

6.3 Löytyikö elämyksiä – Tulokset

Seuraavassa arvioin tapahtuman onnistumista asiakkailta sekä työntekijöiltä saamani palautteen avulla. Pohdin myös tapahtuman onnistumista järjestäjän näkökulmasta. Lisäksi arvioin tapahtuman onnistumista Tarssasen ja Kyläsen (2005) elämyskolmiomallin mukaan, sillä olen käyttänyt mallia apuna tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.3.1 Asiakaspalaute

Tapahtumassa oli asiakkaana yhteensä 29 henkilöä. Heistä aikuisia oli 12 henkilöä ja lapsia 17 henkilöä. Lapsista kehitysvammaisia oli 14. Tapahtuman kehitysvammaiset lapset olivat iältään 7-15-vuotiaita. Asiakaskunta koostui neljästä kainuulaisesta perheestä sekä kahdesta lasten tilapäishoitoyksikön porukasta. Kaikki lapset eivät siten olleet tapahtumassa vanhempiensa seurassa. Tapahtumaan saapuneet perheet olivat saaneet tiedon kotiin lähetettyjen kirjeiden perusteella, ja tilapäishoitoyksiköiden väki saapui tapahtumaan lehti-ilmoituksen perusteella.

Asiakaspalautelomake oli laadittu siten, että kysymyksiin vastaaminen tapahtui hymiöiden (kuva 8, sivu 36) avulla. Valitsin hymiöt siksi, että lapset kykenisivät osallistumaan palautteen antoon. Numeeriset arviointiasteikot olisivat olleet liian hankalia lasten käytettäviksi, koska arviointiskaalan hahmottaminen olisi tuottanut monelle ongelmia. Liitin kunkin kysymyksen yhteyteen mahdollisuuden antaa kirjallista palautetta, lähinnä vanhempia ajatellen. Palautelomakkeet olivat nimettömiä, koska henkilötietojen kerääminen niissä ei ollut tarpeellista. Asiakaspalautelomake löytyy kokonaisuudessaan liitteestä 4.

Kuva 8. Asiakaspalautelomakkeen hymiöt

Asiakaspalautetta tuli niukasti ja kysymyksiin oli vastattu lähinnä hymynaamojen avulla. Vaikka vanhemmille suunnatut avoimet kysymykset oli muotoiltu niin, että niihin tulisi vastata kokonaisin lausein, oli ne sivuutettu lähes kokonaan. Asiakaspalautelomakkeita palautettiin yhteensä viisi kappaletta.

Tapahtuman **ajankohtaa** piti hyvänä kolme vastaajaa. Yhden mielestä ajankohta oli keskinkertainen ja yhden mielestä ajankohta ei ollut sopiva. Ajankohtaan tyytymättömät olisivat halunneet tapahtuman järjestettävän aikaisemmin syksyllä tai kesällä, jolloin olisi lämpimämmät säät.

Pyörteen metsän seikkailua piti onnistuneena kolme vastaajaa ja keskinkertaisena kaksi vastaajaa. Kukaan vastanneista ei ollut antanut seikkailusta sanallista palautetta. **Letunpaiston** koki hyväksi neljä vastaajaa. Keskinkertaiseksi letunpaiston määritteli yksi vastaaja, jonka mielestä paistopisteellä oli liikaa jonotusta. **Metsägolfia** piti hyvänä neljä vastaajaa ja keskinkertaisena yksi vastaaja. **Kädentaidot** jakoivat mielipiteitä, niistä piti kolme vastaajaa ja ei pitänyt kaksi vastaajaa. **Husky-koirien** esittelystä ja pajailusta olivat kaikki vastanneet pitäneet. **Latotansseja** piti hyvänä kaksi vastaajaa ja keskinkertaisena yksi vastaaja, kaksi palautelomakkeen täyttänyttä ei osallistunut tansseihin ollenkaan.

Tapahtumassa toteutui **elämyksellisyys** neljän vastaajan mielestä hyvin ja yhden mielestä keskinkertaisesti. Elämyksellisyyttä tapahtumaan olivat tuoneet eläimet sekä kiipeily- ja köysitehtävät. Myös jokimaisema ja rantalaiturissa oleva vene oli koettu elämyksiksi.

Tapahtuma oli vastannut **odotuksia** neljän vastaajan kohdalla hyvin ja yhden kohdalla keskinkertaisesti. Yhdessä lomakkeessa oli mainittu, että tapahtuma ylitti odotukset. Odotusten yhteydessä oli myös mainittu tapahtuman työntekijöiden olleen ystävällistä.

Kehittämisehdotuksia asiakkailta ei tullut. **Vapaassa sanassa** toivottiin samanlaisia tapahtumia järjestettävän lisää myös jatkossa.

Asiakaspalautteen vähyyteen vaikutti se, että perheet täyttivät yhden yhteisen palautelomakkeen, ja siten jokaiselta lapselta ei tullut omaa palautetta. Palautelomakkeet palautettiin suljettuun laatikkoon, joten en voinut tapahtumassa arvioida kuinka huolellisesti kysymyksiin oli vastattu. Erityisesti avoimiin kysymyksiin vastaaminen tuotti ongelmia. Lasten osallistuminen palautteen antoon riippui vanhemmista ja ohjaajista, enkä voi varmuudella tietää onko palautelomakkeen mielipide lapsen vai vanhemman. Koska osa asiakkaista tuli tapahtumaan lehti-ilmoituksen perusteella, eikä minulla ole heidän osoitetietojaan, palautteen kysyminen jälkikäteen ei olisi onnistunut. Toisaalta en voi tietää, kuka antoi palautetta ja kuka ei, koska lomakkeet olivat nimettömiä.

Tulevaisuudessa palautteen antoa kannattaa kehittää, jotta vastausprosentti olisi parempi. Palautelomakkeessa ei ollut tällä kertaa tarkempaa ohjeistusta, koska annoin sen tapahtumassa suullisesti. Kysymykset oli laadittu siten, että ne ohjaavat asiakkaita vastaamaan kokonaisiin lausein, mutta se ei toiminut. Lomakkeeseen voisi tulevaisuudessa kirjoittaa ohjeistuksen, jossa toivoo asiakkaiden vastaavan kysymyksiin huolella sillä palaute on järjestäjälle toiminnan kehittämisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Palautteen keräämisen voisi tulevissa tapahtumissa organisoida myös niin, että esimerkiksi ”metsäneläimet” eli tapahtuman työntekijät keräävät palautetta tapahtumapaikalla. Siten varsinkin lapset saataisiin antamaan paremmin palautetta.

6.3.2 Työntekijöiden palaute

Tapahtumassa oli työntekijöinä kahdeksan Kajaanin Ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Neljännen vuosikurssin liikunnanohjaajaopiskelijoita oli seitsemän henkilöä. Yksi työntekijä oli ensimmäisen vuosikurssin restonomiopiskelija. Kaikki tapahtuman työntekijät olivat naisia.

Keräsin tapahtuman työntekijöiltä palautteen tapahtuman onnistumisesta. Työntekijöiden palautelomake koostui avoimista kysymyksistä, koska koin saavani siten kattavimmin tietoa. Työntekijöiden palautteen avulla sain selville kuinka käytännön organisointi oli onnistunut, millaiseksi työntekijät kokivat ilmapiirin ja kuinka tavoitteisiin oli päästy. Työntekijät antoivat

tapahtumasta palautetta runsaasti. Työntekijöiden palautelomake on opinnäytetyössäni liitteenä 4.

Työntekijöiden mukaan tapahtumalle asetetut **tavoitteet** olivat täyttyneet hyvin. Tapahtuma oli ollut heidän mukaansa elämyksellinen ja erityisesti Pyörteen metsän seikkailu oli tarjonnut lapsille hieman tavallisesta poikkeavia elämyksiä. Eräässä palautteessa oli valtavan hyvin ilmaistu kuinka rastipisteillä oli ollut havaittavissa pientä jännitystä, mutta toisaalta valtavaa kiinnostusta tehtävää kohtaan. Sen perusteella toiminta on herättänyt lapsissa erilaisia tunteita ja kokemuksia hyvässä mielessä. Useasta palautteesta ilmeni kuinka lasten ilmeet ja puheet kertoivat paljon tapahtuman onnistumisesta. Jutun aihetta uskottiin riittävän kotiin asti.

Tapahtuman eri **aktiviteetit** olivat työntekijöiden mukaan sopivan tasoisia kohderyhmälle. Vaikka asiakkaiden toimintakyky vaihteli jonkin verran, kaikilla pisteillä toimintaa oli pystytty soveltamaan siten, että kaikki suoriutuivat tehtävistä. Toiminnassa oli lapsille haasteita ja onnistumisen elämyksiä sopivissa määrin. Palautteen mukaan tapahtumasta oli löytynyt tekemistä jokaisen makuun.

Aikataulutukseen ja tapahtuman kestoon työntekijät olivat tyytyväisiä. Tunti kullekin toimintakokonaisuudelle oli ollut heidän mielestään sopiva. Letunpaisto keräsi jonkin verran jonoa, sillä kaikki suuntasivat kodalle suoraan Pyörteen metsän seikkailusta. Odotusaika ei kuitenkaan venynyt kohtuuttoman pitkäksi ja aikaa muillekin aktiviteeteille jäi riittävästi.

Työntekijöiden arvioiden mukaan **ilmapiiri asiakkaiden keskuudessa** oli rento ja iloinen. Lapset olivat olleet innokkaita ja aktiivisia suorittamaan erilaisia tehtäviä. Aikuiset pääsivät myös jutustelemaan toistensa kanssa ja ilmapiiri oli koettu yhteisölliseksi.

Yhteistyö muiden työntekijöiden kanssa oli onnistunut hyvin. Kaikkien kanssa oli ollut helppo työskennellä ja jokaiseen työntekijään oli voinut luottaa. Apua oli saanut tarvittaessa ja kaikin puolin työn tekeminen oli ollut helppoa. Ilmapiiriin uskottiin vaikuttavan sen, kun kyseessä oli tuttu porukka ja kaikki työntekijät olivat tulleet tapahtumaan vapaaehtoisesti. **Perehdytystä** työntekijät olivat saaneet tehtäviinsä riittävästi. Tapahtumassa oli ollut helppo työskennellä, kun oli tiennyt mitä kulloinkin kuuluu tehdä

Kehitysehdotuksena oli vanhempien aktivoiminen tulevissa tapahtumissa, koska nyt ohjelma oli suunniteltu lasten mukaan. Satuseikkailulle ehdotettiin vetäjää, joka kuljettaisi

lapsia pitkin metsää ja kertoisi mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Kehitettäväksi asiaksi nousi myös markkinointiväylien laajentaminen, jolloin tapahtumaan saataisiin lisää asiakkaita mukaan.

Vapaassa sanassa ilmaistiin, että tapahtuma oli ollut sujuva ja hyvin organisoitu. Toiminta oli ollut monipuolista, ja sekä ohjattua että vapaata toimintaa oli ollut sopivasti. Maaston uskottiin lisänsen osalle asiakkaita haastetta, mutta se oli tarjonnut myös elämyksiä. Palautteesta ilmeni, että elämykset voivat syntyä yksinkertaisista asioista. Tapahtuma koettiin toimivaksi paketiksi, jota voitaisiin tarpeen mukaan siirtää erilaisiin ympäristöihin. Työntekijöiden mukaan tapahtumasta voisi tehdä jokavuotisen.

6.3.3 Järjestäjän arvio tapahtuman onnistumisesta

Tapahtuman järjestäjänä olen sitä mieltä, että tapahtuma saavutti sille asetetut tavoitteet. Kuten asiakas- ja työntekijäpalautteesta selvisi, tapahtuma tarjosi asiakkaille erilaisia elämyksiä ja kokemuksia. **Pyörteen metsän seikkailussa** käytetyt elämyspedagogiikkaan pohjautuvat menetelmät toimivat hyvin käytännössä. Tehtävät olivat toiminnallisia, jolloin lasten motoriset taidot harjaantuivat uudessa ympäristössä. Vaikka lapset olivat toimintakyvyiltään eritasoisia, tehtäviä pystyttiin soveltamaan tarpeen mukaan. Osa tehtävistä vaati runsaasti rohkeutta ja keskittymistä, mutta tehtävistä suoriuduttuaan lapset kokivat onnistumisen elämyksiä. Uskon sillä olevan positiivista vaikutusta lapsen itsetuntoon.

Lapset olivat kiinnostuneita **husky-koirista** ja pääsivät silittelemään niitä. Kaikille eläinten kanssa tekemisissä oleminen ei ole itsestään selvää, joten koiran silittäminen voidaan kokea elämyksellisenä. Aktiviteettipiste opetti kuinka eläinten parissa tulee käyttäytyä. Pidemmällä aikavälillä eläintenhoitoa voisi käyttää apukeinona lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukemisessa, sillä luottamussuhteen syntyminen ihmisen ja eläimen välillä vaatii pitkäjänteistä työtä sekä sopivaa käyttäytymistä.

Metsägolfpiste oli selkeästi poikien mieleen. Golfin avulla opetettiin, että elämyksellistä liikuntaa voidaan järjestää käyttämällä hyväksi luonnon materiaaleja. Lisäksi metsägolf kehittää lasten ja nuorten motorisia taitoja, erityisesti silmä-käsi-koordinaatiota. Luonnonmateriaalien hyväksi käyttämistä opetettiin myös **kädentaitopisteellä**, mikä oli

puolestaan tyttöjen mieleen. Käsillä tekeminen kehittää lasten hienomotoriikkaa, joten sitä kannattaisi sisällyttää perheen normaaliin arkeen.

Letunpaistopiste tarjosi elämyksiä kaikille aisteille. Perheet viihtyivät kodalla hyvin vaihtaen kuulumisia toistensa kanssa. Tunnelma kodalla oli iloinen ja rento. Samanlainen tunnelma jatkui **latotansseissa**, missä lapset pääsivät laulamaan tuttuja kappaleita. Musiikin muodossa lapset ja nuoret pystyivät itse osallistumaan tanssien toteuttamiseen. Monelle kehitysvammaiselle lapselle ja nuorelle musiikki voi olla luonnollinen ja helpoin tapa ilmaista itseään, ja ainakin muutamasta asiakkaasta huomasin, kuinka musiikki vaikutti heidän tunteisiinsa.

Koin **asiakkaiden keskuudessa vallitsevan ilmapiirin** hyväksi. Tapahtumassa perheet pääsivät tapaamaan toisiaan ja saivat vaihtaa kuulumisia vertaistensa kanssa. Kun perheessä on erityislapsi, vertaistuen merkitys kasvaa entisestään. Uskon, että on helpottavaa nähdä muidenkin perheiden olevan samassa tilanteessa. Perheet saivat myös vinkkejä elämyspedagogisen toiminnan järjestämiseen kotioloissa. Aina ei tarvita hienoja urheiluvälineitä tai rakennettuja tiloja, sillä luonto tarjoaa upeat puitteet elämykselliselle toiminnalle.

Tapahtuman **organisointi** onnistui mielestäni hyvin. Aikataulutus niin tapahtuman järjestelyjen kuin tapahtumapäivänkin osalta toimi suunnitelmien mukaan. Kun tapahtuman kulku oli tarkasti suunniteltu, itse toteuttaminenkin oli helppoa. Työntekijät perehdytin tehtäviinsä jo hyvissä ajoin ennen tapahtumaa, jolloin tapahtuma-aamuna kaikki tiesivät mitä tulevat tekemään. Työilmapiiri oli tapahtumassa mielestäni erittäin hyvä.

Tapahtuman **työntekijät** olivat mielestäni mahtavia. Pystyin luottamaan jokaiseen tapahtumassa olleeseen työntekijään, eikä minun tarvinnut arvuutella tulisiko joku asia hoidetuksi. Työntekijät saapuivat sovittuihin palavereihin sekä tapahtumaan aina ajallaan ja auttoivat minua luomaan onnistuneen tapahtuman. Ainut yllätys, oli edellisenä iltana selvinnyt työntekijän sairastuminen, jolloin jouduin hieman muuttamaan suunnitelmia työnjaon osalta. Kyseisen työntekijän kohdalla olisin toivonut erilaista toimintatapaa, sillä ilmoitus lähes viikon jatkuneesta sairaudesta tuli myöhään edellisenä iltana. Työntekijät antoivat minulle runsaasti arvokasta palautetta tapahtumasta, minkä avulla olen voinut arvioida tapahtuman onnistumista.

Tapahtuman **osallistujamäärään** olen tyytyväinen, mutta markkinointia kannattaa kehittää tulevaisuudessa. Kehitysvammaisten Palvelusäätiön asiakasperheitä tapahtumaan saapui neljä ja loput tulivat lehti-ilmoituksen perusteella. Ihmettelen asiakasperheiden pientä määrää, vaikka kutsut oli lähetetty hyvissä ajoin heidän koteihinsa. Kuvittelin ennen tapahtumaa, että perheet olisivat aktiivisempia, koska kehitysvammaisille suunnattuja tapahtumia järjestetään harvoin.

Markkinoinnissa olin hieman varovainen, koska aikaisempia kokemuksia tämänkaltaisista tapahtumista ei minulla ollut. Jos kaikki kutsutut olisivat saapuneet paikalle, niin tapahtuman osallistujamäärä olisi ollut järjestäjän kannalta ylärajoilla. Koska tiedossa oli, että kaikki kutsutut eivät kuitenkaan saavu tapahtumaan, lehti-ilmoitus auttoi hankkimaan lisää asiakkaita. Lehti-ilmoittelulla on kuitenkin aina riskinsä, jolloin asiakkaita saattaa tulla liian paljon. Jos asiakkaita olisi tullut liikaa, olisi seikkailu ja eri aktiviteettipisteet luultavasti ruuhkautuneet, eikä toiminta olisi ollut mielekästä. Tämä kokemus osoitti, että kehitysvammaisille suunnattuja tapahtumia uskaltaa markkinoida näkyvämmiin. Jos markkinointi olisi laajamittaisempaa, voisi tapahtuman asettaa ennakoilmoittautuminen liian suurten asiakasmäärien välttämiseksi.

On erittäin vaikeaa määritellä, minkä verran kertaluonteinen vapaa-ajan tapahtuma vaikuttaa **kehitysvammaisen lapsen ja nuoren kasvuun ja kehitykseen**. Selvää kuitenkin on, että lapset kokivat järjestämässäni tapahtumassa erilaisia tunteita ja elämyksiä, joiden avulla he pystyivät kartuttamaan kokemusmaailmaansa. Tapahtuman perusteella voin vakuuttaa, että elämyksellinen toiminta soveltuu käytettäväksi kehitysvammaisten lasten ja nuorten vapaa-ajan tapahtumatoiminnassa, mutta jos halutaan saada luotettavia tuloksia elämyspedagogiikan vaikutuksista kasvuun ja kehitykseen, tutkimus tulee toteuttaa pidemmällä aikavälillä.

6.3.4 Elämyksellisyys arviointi elämyskolmiomallin avulla

Arvioin tapahtuman elämyksellisyyttä elämyskolmiomallin avulla, joka on esitelty aikaisemmin tuotteistamisprosessin yhteydessä. Elämyskolmiomalliin peilaten tapahtumasta löytyi elämyksen elementtejä. Tapahtuma oli **ainutlaatuinen** ja tapahtuman ohjelma oli suunniteltu **asiakaslähtöisesti**. Uskon, että asiakkaat kokivat tapahtuman olevan **aito** ja

uskottava. Tapahtumassa käytettiin **tarinallista otetta** erityisesti Pyörteen metsän seikkailussa, minkä avulla lapset kokivat seikkailun myös tunteellisella ja älyllisellä tasolla.

Moniaistisuutta tapahtumasta löytyi. Luonnon ympäristö joen varressa oli monelle jo elämys itsessään. ”Metsäneläinten” tapaaminen seikkailulla sekä luonnonmateriaaleihin tutustuminen ja niistä askarteleminen tukivat moniaistisuutta. Tunnelmallinen kotahetki tarjosi kokemuksia kaikille aisteille ja erityisesti makuaistimukset pääsivät valloilleen. Musiikkia käytettiin tapahtumassa niin Pyörteen metsän seikkailussa kuin tapahtuman päättävissä latotansseissakin.

Tapahtumassa oli **kontrastia**, sillä se tarjosi erilaisia virikkeitä suhteessa asiakkaiden arkeen. Asiakkaat kokivat jotain uutta ja erilaista vapaa-ajallaan. **Vuorovaikutus** asiakkaiden ja ohjaajien välillä onnistui tapahtumassa hyvin. ”Metsäneläimistä” näytti tulevan lasten kavereita. Vuorovaikutus asiakkaiden keskuudessa tapahtui kuin luonnostaan, ja tapahtumassa vallitsi yhteisöllinen tunnelma.

Asiakkaiden kokemuksia voidaan arvioida asiakas- ja työntekijäpalautteen sekä järjestäjän havainnoinnin avulla. Kaikki paikalle saapuneet asiakkaat olivat yltäneet **motivaation tasolle**. Markkinointi oli saavuttanut heidät ja saanut heidät kiinnostumaan tapahtumasta. Paikan päällä olevat lapset ja nuoret olivat silmin nähden valmiita ja halukkaita kokeilemaan erilaisia tehtäviä.

Fyysisellä tasolla lapset ja nuoret perheineen kokivat elämyksellisen ohjelman eri aistiensa kautta. Ohjelma oli monipuolista, ja se oli laadittu ”jokaiselle jotakin” -periaatteella. Tällä tasolla asiakkaat arvioivat tapahtuman teknisen toteutuksen ja laadun. Asiakkaiden arviot tapahtuman onnistumisesta löytyvät asiakaspalautteen tuloksista.

Älylliselle tasolle yltävän tuotteen tulee tarjota asiakkaille mahdollisuus oppia jotain uutta joko tiedostetusti tai tiedostamatta. Pyörteen metsän seikkailu oli suunniteltu niin, että se tarjosi lapsille ja nuorille tekemisen lisäksi myös tietoa syksyisestä luonnosta. Lisäksi uudet tehtävät tarjosivat oppimisen elämyksiä, koska lasten täytyi keksiä kuinka erilaiset tehtävät tuli suorittaa.

Kun fyysinen- ja älyllinen taso on saavutettu, mahdollistuu **emotionaaliselle tasolle** pääseminen. Uskon, että suurin osa tapahtuman asiakkaista pääsi emotionaaliselle tasolle, missä tapahtuu elämyksen syntyminen. Lapset kertoivat Pyörteen metsän seikkailun jälkeen,

mitä tehtäviä he olivat metsässä kohdanneet, ja kuinka he olivat niistä selvinneet. Puheesta korostui onnistumisen riemu, kun aluksi jännittävältä vaikuttavat tehtävät oli suoritettu onnistuneesti. Seikkailu oli selvästi herättänyt lapsissa tunteita.

Henkinen taso on tasoista ylin, jolloin elämyksen kokeminen johtaa pysyvään muutokseen asiakkaan elämässä. Henkisen tason arvioiminen havainnoinnin perusteella on mahdotonta. Voi olla, että esimerkiksi onnistumisen elämys on vahvistanut lapsen tai nuoren itsetuntoa niin, että hän voi palata kokemukseen myöhemmin käyttäen sitä henkilökohtaisena voimavarana. Vanhemmat voivat käyttää onnistumisia hyväksi kasvatustyössä, muistuttamalla lapsiaan asioista, joissa he ovat onnistuneet. Hyviin muistoihin ja tunteisiin palaaminen saattaa olla avuksi joissakin tilanteissa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni viimeisessä osiossa pohdin opinnäytetyöprosessia kokonaisuutena. Kiinnitän huomiota eettisiin seikkoihin sekä opinnäytetyöni luotettavuuteen. Peilaan omaa ammatillista kasvuani ammattikorkeakoulun yleisiin työelämävaatimuksiin eli kompetensseihin nähden.

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Plagiointi tarkoittaa toisen tekijän ideoiden, tutkimustulosten tai sananmuodon esittämistä omissa nimissä. Lähdeviitteen puuttuminen tai epämääräinen lähteeseen viittaaminen johtuu yleensä piittaamattomuudesta, mutta on sekin luvaton. Usein ongelmana on yleisen ja erityisen tiedon suhde, jolloin tutkijan täytyy päätellä mikä kuuluu yleistietoon ja mikä on alan erityistietoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 118.) Opinnäytetyössäni olen käyttänyt muiden tutkijoiden ja kirjoittajien tekemiä teoksia lähteenä, ja olen hyvän tutkimuskäytännön mukaan merkinnyt lähdeviitteet huolellisesti. Työstäni on selvästi erotettavissa mikä on omaa tekstiäni ja mikä lainattua.

Ihmiskäsitys liittyy eettiseen toimintaan ihmisen omien arvojen lisäksi. Sosiaali- ja terveysalalla tärkeänä pidetyn ihmiskäsityksen mukaan jokaisella ihmisellä on mahdollisuuksia ja inhimillisen kasvun edellytyksiä. Ihmiset ovat tietoisesti toimivia, mielekkääseen elämään pyrkiviä ja halukkaita vaikuttamaan omaa elämäänsä koskeviin asioihin. Ihmisiä kohdattaessa ja autettaessa on tärkeää, että lähtökohtana ovat henkilön voimavarat eikä vain ongelmaksi katsotut asiat. Jokainen ihminen tulee nähdä fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten piirteiden muodostamana kokonaisuutena, jonka eri osat liittyvät monin tavoin toisiinsa. Ihmistä ei voi kohdella vain tietyn sairauden tai vamman edustajana. Sen sijaan ihmisen elämäntilanne ja käsitysmaailma on otettava kokonaisvaltaisesti huomioon ja toimittava sen mukaisesti. (Repo 2004, 412.)

Koen työn kehitysvammaisten parissa tärkeäksi, ja halusin siksi järjestää heille tämän tapahtuman. Mielestäni he ovat aivan samanlaisia ihmisiä kuin me muutkin, enkä koe heidän vammaisuuttaan rajoittavana tekijänä. Tiedän, että jokaisella kehitysvammaisella on olemassa kykyjä, jotka tulee vain sopivin keinoin saada esiin. Mielestäni kaikkien kehitysvammaisten parissa toimivien täytyy tehdä töitä sen löytämiseksi, eikä vain tyytyä rutiininomaisiin

toimintoihin. Kun tapahtumaan saapuu useita perheitä, heidän elämäntilanteensa voi olla kovin erilainen. Kaikki perheet tulee kohdata kuunnellen ja kunnioittaen heidän toiveitaan.

Toiminnallisen opinnäytetyön luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa yhtä selkeitä kriteerejä kuin esimerkiksi laadulliseen- tai määrälliseen tutkimukseen on olemassa. Toiminnallisen työn luotettavuutta voidaan arvioida sen siirrettävyyden, johdonmukaisuuden ja aineistolähtöisyyden avulla. (Tuotteen arviointi 2009.) Opinnäytetyöni tuotteena syntynyt tapahtuma täyttää luotettavuuden kriteerit siten, että samalla kaavalla toteutettu tapahtuma voidaan siirtää eri ympäristöihin. Toimeksiantajan kannalta tästä on hyötyä, sillä se voi järjestää opinnäytetyöni pohjalta samankaltaisia tapahtumia eri puolilla Suomea.

Opinnäytetyöni luotettavuutta lisää se, että tapahtuma pohjautuu hankittuun teorial tietoon ja prosessi ideasta valmiiseen tuotteeseen on ollut koko ajan johdonmukainen. Olen yksin kantanut vastuun suunnitteluprosessista, ja olen raportoinut kaiken prosessiin liittyvän olennaisen tiedon opinnäytetyössäni. Olen kiinnittänyt suunnittelussa huomiota turvallisuusseikkoihin ja ollut yhteydessä pelastusviranomaiseen turvallisuussuunnitelman osalta, jotta toiminta olisi vastuullista.

Tapahtuman tiedottamisessa olen käyttänyt hyväksi Kehitysvammaisten Palvelusäätiön osoitetietoja, joiden osalta minulla on vaitiolovelvollisuus. Olen tuhonnut asiakastiedot asianmukaisesti, koska en tarvitse niitä enää työssäni. Vaitiolovelvollisuus koskee minun lisäksi kaikkia tapahtumassa olleita työntekijöitä. Tapahtuman järjestäjänä minulla oli velvollisuus huolehtia, että kaikki työntekijät olivat tietoisia vaitiolovelvollisuudestaan.

Palautetta kerätessäni lomakkeet olivat nimettömiä, koska henkilötietojen kerääminen niissä ei ollut tarpeellista. Tapahtumassa järjestetty palautekyselyn yhteydessä ollut arvonta suoritettiin erillisillä lipukkeilla, joihin merkittiin vain henkilön nimi, koska arvonta suoritettiin paikan päällä.

Valokuvaaminen tapahtumassa tapahtui vanhempien suostumuksella. Informoin vanhemmille tapahtumassa kuvaamisesta sekä siitä, että heillä on mahdollisuus kieltää valokuvaaminen. Tapahtumassa otettuja valokuvia julkaistaan ainoastaan Kajaanin Ammattikorkeakoulun sekä Kehitysvammaisten Palvelusäätiön toiminnoissa.

7.2 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyönä tapahtuman suunnitteleminen ja toteuttaminen on ollut hyvin mielenkiintoinen ja haastava projekti. Koska suuntaudun opinnoissani yrittäjyyteen ja matkailuun, tapahtuman järjestäminen ja elämysten tuottaminen liittyvät luontevasti tulevaan ammattiini. Opinnäytetyön tekeminen yksin on sopinut minulle hyvin, vaikkakin tekemistä on ollut paljon enemmän kuin ehkä alussa kuvittelin. Mielestäni yksin tehdessä korostuu vertaisarvioinnin merkitys, sillä omaan tekstiin sokeutuu helposti. Olen pystynyt vaihtamaan ajatuksia opinnäytetyöhön liittyen luokkakavereideni kanssa, mikä on ollut hyödyksi.

Kohderyhmänä kehitysvammaiset lapset ja heidän perheensä antoivat lisähaastetta tehtävään. Perehtyminen kehitysvammaisten lasten ymmärryksen ja motoriikan kehitykseen on ollut hyödyllistä, ja se on auttanut minua sopivantasoisien ohjelman suunnittelemisessa. Mielestäni on tärkeää tiedostaa millaista kehitysvammaisen lapsen ja hänen perheensä elämä on, jotta osaa suhtautua asiakkaisiin oikealla tavalla. Koen että laatimani teoriapohja kehitysvammaisuudesta antaa kattavasti tietoa, ja sen avulla sain hyvät valmiudet tapahtuman järjestämiseen. Sen lisäksi omat kokemuksen kehitysvammaisten parissa ovat auttaneet minua työn tekemisessä.

Elämyspedagogiikasta kumpuavaa teoriaa olen käyttänyt hyväksi tapahtuman ohjelman suunnittelussa, koska tavoitteena oli selvittää, soveltuuko elämyspedagogiikka käytettäväksi kehitysvammaisten lasten ja nuorten vapaa-ajan tapahtumiin. Elämyspedagogiikka sopii mielestäni hyvin kehitysvammaisten lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen, koska se tarjoaa hieman erilaisia näkökulmia kasvatukseen ja opetukseen. Uskon, että elämysten avulla kasvattaminen sopii kehitysvammaisille lapsille ja nuorille hyvin, sillä kokemusten kautta he voivat kartuttaa kuvaansa ympäröivästä maailmasta. Vaikka kehitysvammaisen lapsen ja nuoren ymmärrys voi kehittyä vain tietylle tasolle asti, kokemuksia ja elämyksiä keräämällä he saavat paljon rikkaamman kuvan ympäristöstään. Tapahtumassa mukana olleet lapset olivat omien havaintojeni perusteella lievästi tai keskivaikeasti kehitysvammaisia. Järjestetyt aktiviteetit soveltuivat kyseiselle ryhmälle hyvin, mutta myös vaikeammin vammaiset voivat rikastuttaa elämäänsä elämysten avulla.

Mielestäni luonto on monipuolinen oppimisympäristö, mitä meidän suomalaisten kannattaa ehdottomasti käyttää hyväksi. Elämyksen syntyyn ei aina tarvita rakennettuja ympäristöjä tai kalliita välineitä. Tapahtumassa tarkoituksena oli luoda monipuolisia elämyksiä kaikille

aisteille, siten että jokaiselle löytyisi mieleistä tekemistä. Elämysten tuottamiseen perehtyminen on ollut mielestäni mielenkiintoista, ja uskon siitä olevan hyötyä tulevaisuudessa.

Tietoa niin kehitysvammaisuudesta kuin elämyksistä ja elämyspedagogiikasta löytyi hyvin, kunhan vain jaksoi sitä etsiä. Osa lähteistäni on melko vanhoja, mutta olen ottanut ne mukaan työhöni, koska koen että kyseiset tiedot eivät ole vanhentuneita. Lapset kehittyvät samaan tahtiin nykyään kuin parikymmentä vuotta sitten. Suurin osa lähteistä on kirjoitettu kuitenkin 2000-luvulla.

Kun teoriapohja oli huolella laadittu, itse tuotettakin eli tapahtumaa oli helppo lähteä suunnittelemaan. Näin kohderyhmä, käytettävät menetelmät ja tavoitteet olivat selkeinä mielessä. Tapahtuman suunnittelussa oli runsaasti työtä, mutta se oli hyvin opettavaista ja hyödyllistä. Turvallisuus- ja omavalvontasuunnitelman laatimisesta, resurssien laskemisesta ja hinnoittelusta sain arvokasta kokemusta tulevaisuutta ajatellen. Tapahtuman organisointi ja järjestäjänä toimiminen yksin oli haastavaa, mutta palkitsevaa. Työ oli ehdottomasti paras oppimiskokemukseni koko kouluaikana.

Huomasin opinnäytetyötä tehdessäni, että omaa aiheitani olisi voinut lähestyä monesta eri näkökulmasta. Aihetta olisi voinut tutkia enemmän perhelähtöisesti, jolloin vanhempien merkitystä lapsen kasvatuksessa olisi nostettu vahvemmin esiin. Tapahtuma olisi voitu suunnitella perheen näkökulmat huomioon ottaen esimerkiksi kartuttamalla tietoa siitä, millaista toimintaa perheet kokevat tarvitsevänsä. Ohjelmaan olisi suunniteltu lasten toiminnan lisäksi myös vanhemmille suunnattua tekemistä.

Mielestäni elämyspedagogiikan soveltuminen kehitysvammaisten lasten kasvun ja kehityksen tukemiseen pidemmällä aikavälillä olisi erittäin mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe. Elämyspedagogista toimintaa voisi sisällyttää koulu- tai kerhotoimintaan, jolloin elämyksiä käytettäisiin säännöllisesti kasvun ja kehityksen tukemiseen. Tutkimuksessa voisi selvittää kuinka kehitysvamman aste ja yksilön ikä vaikuttavat tuloksiin. Omassa työssäni tuloksia saatiin vain yhden kertaluontoisen tapahtuman osalta, jolloin elämyspedagogiikan vaikutuksia pidemmällä aikavälillä on mahdoton määritellä luotettavasti.

7.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuutena on ollut hyvin kasvattava kokemus. Vuoden aikana pienistä pirstaleista on kasvanut vähitellen kokonainen teos. Opinnäytetyöprosessin eri vaiheita tarkastellessa huomaa valtavan kehityksen, mikä on mielestäni tärkeää. Työ on elänyt koko ajan tietojen, taitojen ja kokemusten kartuttua.

Opinnäytetyössä tulee osoittaa kuinka ammattikorkeakoulujen yleiset työelämävalmiudet eli kompetenssit ovat hallinnassa. Kompetenssit luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle. Yleisiin kompetensseihin kuuluvat itsensä kehittäminen, eettinen osaaminen, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, kehittämistoiminnan osaaminen, organisaatio- ja yhteiskuntaosaaminen sekä kansainvälisyysosaaminen. (Työelämävalmiudet eli kompetenssit, 2009.)

Tämän opinnäytetyöprosessin aikana olen mielestäni osoittanut kykeneväni ottamaan vastuuta omasta toiminnastani sekä osaamiseni kehittämisestä. Työn tekeminen on ollut itsenäistä ja vastuullista, sillä kukaan ei ole ollut käskemässä mitä milloinkin pitää tehdä. Itsenäisesti tehdessä aikataulujen pitävyys on ollut tärkeää, ja opinnäytetyölleni laadittu aikataulu piti minulla hyvin. Olen osoittanut hallitsevani tiedonhaun, ja käyttänyt työssäni runsaasti erilaisia lähteitä. Lähteiden käytössä olen huomioinut luotettavuustekijät, ja olen harkinnut mitä lähteitä voin työssäni käyttää.

Toiminnallisen opinnäytetyön haasteena on teorian ja käytännön yhdistäminen, missä mielestäni olen onnistunut hyvin. Vaikka opinnäytetyöni on toiminnallinen, siinä näkyy mielestäni tutkimuksellinen ote. Jos opinnäytetyöni tuotos olisi ollut pelkkä tapahtuman suunnitelma, se olisi ollut mielestäni liian vaatimaton ammattikorkeakoulun taidon näytteeksi. Nyt opinnäytetyöni pohjalta saatiin suuntaa antavia tuloksia elämyspedagogiikan soveltumisesta lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen järjestämäni tapahtuman avulla.

Liikunnanohjaajan työssä tärkeää on kehittävä työote, jota kohti olen kasvanut niin opinnäytetyöprosessin kuin koko koulutuksen aikana. Projektityöskentely on tullut minulle tutuksi, ja tämä opinnäytetyö on yksi hyvä esimerkki siitä. Opinnäytetyön avulla olen kehittänyt yhteistyö- ja organisointitaitojani ja saanut siltä osin hyvät valmiudet työelämään. Myös kirjalliset viestintätaidot ovat kehittyneet työtä tehdessä, ja tieteellinen ilmaisutapa on

tullut tutuksi. Tietokoneohjelmien hallitseminen, erityisesti tekstin- ja kuvankäsittelyn osalta, on ollut välttämätöntä.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen pystynyt hyödyntämään koulutuksesta saamiani tietoja ja taitoja, minkä lisäksi olen kehittänyt omaa tietämystäni koulutuksen ulkopuolisista erityisaloista. On ollut tärkeää, että opinnäytetyön aihe on ollut itselle mieleinen, jolloin sen parissa työskenteleminen on ollut mielekästä. Opinnäytetyöni on tukenut suuntautumistani yrittäjyyteen ja matkailuun, sillä projektiluontoisuus ja elämykset kuuluvat olennaisiksi osaksi matkailualaa. Olen sitä mieltä, että tällä työllä olen osoittanut hallitsevani elämyksellisen tapahtuman järjestämiseen ja organisointiin liittyvät asiat sekä tutkimuksellisen työn periaatteet.

LÄHTEET

- Alho, K. 1995. CP-vammaisen lapsen perhe – Koti, työ ja vanhempien hyvinvointi. Helsinki. Lastensuojelun keskusliitto.
- American Association on Mental Retardation. 2002. Mental Retardation – Definition, Classification, and Systems of Supports. Washington, DC. AAMR.
- Arvot. 2008. Kehitysvammaisten Palvelusäätiö. Verkkodokumentti. Viitattu 5.10.2008. <http://www.kvps.fi/esittely/arvot.php>
- Boud, D., Keogh, R. & Walker, D. 1985. Promoting Reflection in Learning: a Model. Teoksessa D. Boud, R. Keogh & D. Walker (toim.) Reflection: turning reflection into learning. London. Kogan page. 18-40.
- Elämys ABC. 2009. Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus. Verkkodokumentti. Viitattu 6.6.2009. http://www.leofinland.fi/LEO/Suomeksi/elamys/elamys_ABC.iw3
- Hirsjärvi, S., Remes, S. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.
- Holle, B. 1981. Lapsen motorinen kehitys: Normaali ja kehityksessään viivästynyt lapsi. Suom. E. Laasonen. Jyväskylä. Gummerrus. Alkuperäisjulkaisu 1971.
- Iiskola-Kesonen, H. 2004. Mitä, miksi, kuinka? Käsikirja tapahtumajärjestäjille. Suomen Liikunta ja Urheilu ry.
- Ijäs, T. & Välimäki, M-L. 2002. Elintarvikehygieniä- ja lainsäädäntö. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Ikonen, O. 1999. Oppimisesta. Teoksessa O. Ikonen (toim.) Kehitysvammaisten opetus: mitä ja miten? Helsinki. Kehitysvammaliitto. 63-107.
- Karppinen, S. 2007. Elämyksestä kokemukseen ja oppimiseen. Teoksessa S. Karppinen & T. Latomaa (toim.) Seikkaillen elämyksiä: Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi. Lapin yliopistokustannus. 75-98.

Karppinen, S. 2005. Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa – Etnografinen toimintatutkimus seikkailu- ja elämyspedagogiikasta. Oulu. Oulun yliopisto.

Kaski, M., Manninen, A., Mölsä, P. & Pihko, H. 2001. Kehitysvammaisuus. Porvoo. WSOY.

Kauhanen, J., Juurakko, A. & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahytin suunnittelu ja toteutus. Porvoo. WSOY.

Kylén, G. 1989. Kehitysvammaiset ja ymmärrys. Suom. Kristiina Vuorela. Helsinki. Kehitysvammaliitto. Alkuperäisjulkaisu 1981.

Lahtinen, U., Mustonen, P. & Uosukainen, L. 1979. Kehitysvammaisten fyysinen toimintakykyisyys ja fyysisen harjoituksen vaikutus – Katsaus alan tutkimuksiin sekä ehdotuksia liikuntatoiminnan kehittämiseksi. Jyväskylä. Liikunnan ja Kansanterveyden Edistämissäätiön Tutkimuslaitos.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977. Helsinki. Opetusministeriö. 23.6.1977.

Lehtonen, T. 1998. Kunnioittava kohtaaminen elämyspedagogisessa työssä. Teoksessa T. Lehtonen (toim.) Elämän seikkailu - näkökulmia elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin. Jyväskylä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry, Nuorten Palvelu ry. 96-107.

Leinonen, R. 2006. Tuotteistettu prosessi. Verkkodokumentti. Viitattu 2.10.2008. <http://193.167.122.14/Opari/ontTukiToim.aspx>

Matero, M. 2004. Kehitysvammaisuus. Teoksessa M. Malm, M. Matero, M. Repo & E.-M. Talvela. Esteistä mahdollisuuksiin: vammaistyön perusteet. Helsinki. WSOY. 165-201.

Perttula, J. 2007. Elämysten merkitys ihmiselämässä. Teoksessa S. Karppinen & T. Latomaa (toim.) Seikkaillen elämyksiä: Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi. Lapin yliopistokustannus. 53-74.

Perusopetuslaki 628/1998. Helsinki. Opetusministeriö. 21.8.1998.

Pietiläinen, E. 1998. Kokonaisnäkemyistä vammaisten lasten palveluihin. Teoksessa T. Ladonlahti, A. Naukkarinen & S. Vehmas (toim.) Poikkeava vai erityinen? Erityispedagogiikan monet ulottuvuudet. Juva. WSOY. 330-339.

- Repo, M. 2004. Itsenäisyyden tukeminen. Teoksessa M. Malm, M. Matero, M. Repo & E.-M. Talvela. Esteistä mahdollisuuksiin: vammaistyön perusteet. Helsinki. WSOY. 393-400.
- Repo, M. 2004. Työntekijänä vammaistyössä. Teoksessa M. Malm, M. Matero, M. Repo & E.-M. Talvela. Esteistä mahdollisuuksiin: vammaistyön perusteet. Helsinki. WSOY. 412-417.
- Repo, M. 2004. Vammaisuus eri näkökulmista. Teoksessa M. Malm, M. Matero, M. Repo & E.-M. Talvela. Esteistä mahdollisuuksiin: vammaistyön perusteet. Helsinki. WSOY. 9-12.
- Tarssanen, S. & Kylänen, M. 2005. Elämys- mikä se on ? Teoksessa S. Tarssanen (toim.) Elämystuottajan käsikirja. Rovaniemi. Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus. 6-20.
- Tauriainen, L. 1994. Lapsi, perhe ja palvelut – Psykkisessä kehityksessään viivästyneen lapsen varhaisvuosien kehityksen tukeminen. Jyväskylä. Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskus.
- Telemäki, M. 1995. Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka. Opettaja 1/1995, 48-53.
- Telemäki, M. 1998. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Kajaani. Kajaanin opettajankoulutuslaitos.
- Telemäki, M & Bowles, S. 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö osa 1. Kajaani. Kajaanin opettajankoulutusyksikkö.
- Tilapäishoito. 2008. Kehitysvammaisten Palvelusäätiö. Verkkodokumentti. Viitattu 5.10.2008. <http://www.kvps.fi/tilapaishoito/>
- Tuotteen arviointi. 2009. Kajaanin Ammattikorkeakoulu. Verkkodokumentti. Viitattu 17.11.2009. http://www.kajak.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen_materiaali/Tukimateriaali/Tuotteistaminen/Tuotteen_arviointi.iw3
- Työelämävalmiudet eli kompetenssit. 2009. Kajaanin Ammattikorkeakoulu. Verkkodokumentti. Viitattu 13.10.1009. <http://www.kajak.fi/includes/loader.aspx?id=08884f09-e2d0-4d7f-875c-0b938ee50834>
- Verhelä, P. & Lackman, P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Porvoo. WSOY.

Vertaisryhmät. 2008. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Verkkodokumentti. Viitattu 1.11.2008. <http://www.mll.fi/perheille/vertaisryhmat/>

Yleisesite. 2009. Kehitysvammaisten Palvelusäätiö. Verkkodokumentti. Viitattu 24.1.2009. <http://www.kvps.fi/download/pdf/esitteet2/kvps-yleisesite.pdf>

LIITTEET

Liite 1: Elämyksiä etsimässä -tapahtuman suunnitelma

Liite 2: Pyörteen metsän seikkailun tarina ja kartta

Liite 3: Esite

Liite 4: Palaute lomakkeet

Liite 5: Omavalvontasuunnitelma

Liite 6: Pelastussuunnitelma

ELÄMYKSIÄ ETSIMÄSSÄ

Tapahtuman suunnitelma

Laura Moilanen

Kajaanin Ammattikorkeakoulu

2009

1. TAPAHTUMAN KUVAUS

Elämyksiä etsimässä -tapahtuman suunnittelu ja toteutus kuuluu opinnäytetyöhöni. Tapahtuman toimeksiantaja on Tampereelta käsin toimiva Kehitysvammaisten Palvelusäätiö. Tapahtuma on suunnattu 7-15-vuotiaille kehitysvammaisille lapsille sekä heidän perheilleen ja se järjestetään Kajaanin joen varrella sijaitsevalla Pyörteen tilalla. Tapahtuman ajankohta on 19.9.2009 kello 12–15. Ohjelma tulee olemaan toiminnallista ja elämyksellistä.

2. KOHDERYHMÄ JA HYÖDYNAAJAT

Tapahtuman kohderyhmänä ovat 7-15-vuotiaat kehitysvammaiset lapset sekä heidän perheensä. Perheet ovat pääasiassa Kajaanista ja sen lähikunnista.

Hyödynsaajana on Kehitysvammaisten Palvelusäätiö, joka saa tapahtuman järjestämisen kautta lisää tunnettavuutta sekä mahdollisesti myös asiakkaita. Taloudellisesti Kehitysvammaisten Palvelusäätiö ei hyödy, sillä tapahtuman ei ole tarkoitus kerätä tuloja.

Kajaanin Ammattikorkeakoulu saa tapahtuman osalta tunnettavuutta, koska tapahtuman organisoi ja työntekijät ovat Ammattikorkeakoulun opiskelijoita.

Pyörteen tila hyötyy tapahtuman järjestämisestä rahallisesti sekä saa tapahtuman kautta tunnettavuutta.

Vuokatti Husky saa tapahtumassa mainosta esittelemällä koiriaan ja toimintaansa perheille.

3. TAPAHTUMAN TAVOITTEET

Tapahtuman tarkoituksena on tarjota kehitysvammaisille lapsille ja heidän perheilleen mahdollisuus yhdessäoloon ja virkistytymiseen. Tavoitteena on luoda perheille ja erityisesti lapsille kokonaisvaltaisia elämyksiä elämyspedagogisia menetelmiä apuna käyttäen.

Henkilökohtaisena tavoitteenani on oppia suunnittelemaan ja toteuttamaan onnistunut yleisötapaus kyseinen kohderyhmä huomioon ottaen. Haluan kehittää organisointitaitojani sekä ohjaustaitoja kehitysvammaisten lasten parissa.

Tapahtuman kävijämäärän tavoitteeksi olen asettanut 20-30 henkilöä. Taloudellisia tavoitteita tapahtumalla ei ole, sillä tarkoituksena ei ole tehdä tapahtumalla voittoa.

4. TAPAHTUMAN TEKEMISEN TAUSTALLA OLEVA TEORIA

Tapahtuman järjestäminen pohjautuu teoriaan, jonka olen koonnut opinnäytetyöni alkuosaan. Käsittelen siinä kehitysvammaisen lapsen ymmärryksen ja motoriikan kehittymistä sekä elämää kehitysvammaisen lapsen kanssa. Käsittelen teoriaosuudessa myös elämyksiä ja elämyspedagogiikkaa eli sitä kuinka elämyksiä voidaan käyttää apuna kasvatuksessa. Koska opinnäytetyöni on muodoltaan tuotteistettu prosessi, käsittelen tapahtuman järjestämistä sekä elämysten tuottamista.

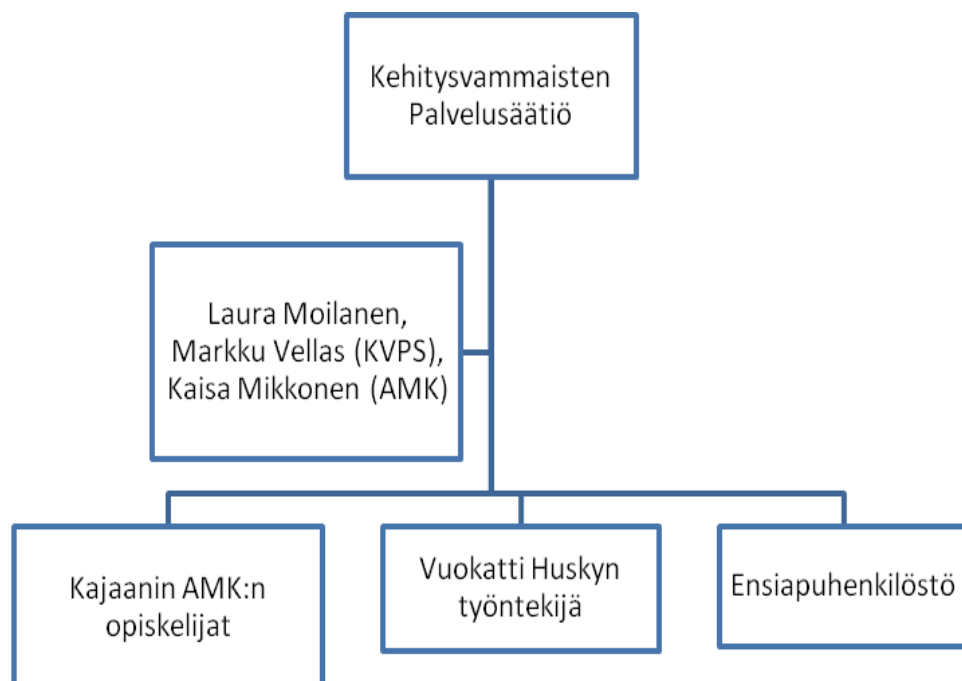
Teoriaan tutustuminen on olennainen osa onnistuneen tapahtuman järjestämisessä. Sen avulla toiminta saadaan suunnattua juuri kyseiselle kohderyhmälle suunnatuksi sekä toiminta saadaan tavoitteellisemmaksi.

5. TAPAHTUMAN ORGANISAATIO

Tapahtuman tilaaja on Kehitysvammaisten Palvelusäätiö ja sen organisoijana toimii Kajaanin Ammattikorkeakoulun opiskelija Laura Moilanen.

Tapahtuman ohjausryhmään kuuluvat Kehitysvammaisten Palvelusäätiön puolelta Markku Vellas, tapahtuman organisoija Laura Moilanen sekä Kajaanin Ammattikorkeakoulusta opinnäytetyötä ohjaava opettaja Kaisa Mikkonen.

Tapahtuman työntekijät koostuvat Kajaanin Ammattikorkeakoulun opiskelijoista. Oman alansa asiantuntijoina tapahtumassa ovat Vuokatti Huskyn työntekijät sekä ensiapuhenkilöstö.

TAPAHTUMAN AIKATAULU

Perjantai 18. 9

Avaimen noutaminen Pyörteen tilalta

Ruokatarvikkeiden hankkiminen

Tarvikkeiden pakkaaminen

Lauantai 19.9

9.00	Pyörteen tilalle
	Lettutaikinan valmistus, paikkojen laittaminen kuntoon
11.00	Työntekijöiden saapuminen, satuseikkailupaikan esittelevminen työntekijöille, paikan viimeistely ja tehtävien kertaaminen
12.00	Tapahtuma alkaa, satuseikkailu alkaa
	1 työntekijä kodalle tekemään tulia ja paistamaan lettuja valmiiksi
12.30	Husky saapuu, esittelypaikan näyttäminen heille
13.00	Satuseikkailu loppuu, tehtävärastit pyörimään
14.00 (14.15)	Pilikkeessä latotanssit, palautteen kerääminen
15.00	Tapahtuma päättyy

Satuseikkailun kartta sekä tarina ovat liitteenä.

7. RESURSSIT

Henkilöstö:

Tehtävä	Henkilöä	Kellonaika
Satuseikkailuun	7 hlö	kello 12-13
Nuotiolle letunpaistoon	1 hlö	kello 12-14
Nuotiolle rahastajaksi	2 hlö	kello 13-14
	1 hlö	kello 13-14
Kädentaitopisteelle	2 hlö	kello 13-14
Metsägolfin	2 hlö	kello 13-14
Huskyn pajaus	oma työnt.	kello 13-14
Tanssit	3 hlö	kello 14-15
Valokuvaaja	1 hlö	kello 12-15
Ensiapuhenkilö/organisoiija (EA-kortin omaavat)	1 hlö (+7 hlö)	kello 12-15
Tarve: kello 12-13 kello 13-14 kello 14-15	10 10 5	

Tarvikkeet:

tuote	määrä	hinta (€)/kpl	yhteensä (€)
<i>ruoka</i>			
laktoositon maitojuoma	3 l	1,79	5,37
vehnäjäuhot	2 kg	0,92	0,92
sokeri	1 kg	0,85	0,85
kananmunat	10 kpl	1,29	1,29
laktoositon paistorasva	2 pulloa	1,85	3,70
kahvipaketti	2 pakettia	2,79	5,58
pillimehut	30 kpl	1,95/10 kpl	5,85
kahvimaito, laktoositon	2 x 0,5 l	1,40	2,80
mansikka hillo	1 purkki	1,65	1,65
vadelma hillo	1 purkki	2,08	2,08
palasokeri	750 g	1,25	1,25
kertakäyttömukit	50 kpl	2,29	2,29
pienet kertakäyttölautaset	100 kpl	1,99 / 50 kpl	3,98
kertakäyttö lusikat, pienet	100 kpl	0,99 / 50 kpl	1,98
servettejä	50 kpl	2,50	2,50
yhteensä:			42,09
<i>muu materiaali</i>			
postimerkit	18	14,40	14,40
kirjekuoret	20	1,50	1,50
paperi	100	0	0
liima	1 prk	4,49	4,49
kiviä	30	0	0
nahkaa		0	0
jäkälää		0	0
käpyjä, oksia		0	0
narua	1 rll	1,00	1,00
tusseja	2	3,09	3,09
lyijykyniä	10	1,79	1,79
lettupannut	3	0	0
nokipannu	2	0	0
termari teevedelle	1	0	0
kasvovärit	1	2,95	2,95
yhteensä			29,22
<i>tilavuokra</i>	1	75	75
yhteensä			75
YHTEENSÄ			<u>147,12</u>

Hinnoittelu:

Tapahtumasta ei peritä osallistumismaksua. Tilavuokra ja pienet menot hoituvat Kehitysvammaisten Palvelusäätiön kautta. Ruokakustannukset tulisi saada katettua letuista saaduilla tuloilla.

Lettukahvien hinta on 1€.

8. TAPAHTUMAN TIEDOTTAMINEN

Tapahtumaa markkinoidaan Kajaanissa ja sen lähiseudulla asuville perheille, joissa on kehitysvammaisen lapsi. Tapahtumasta tiedotetaan Kehitysvammaisten Palvelusäätiön Kainuulaisille asiakasperheelle kirjeitse viikolla 34. Tapahtuman ilmoitus on liitteenä. Tapahtumasta ilmoitetaan myös Koti-Kajaaniin.

Tapahtumaan on vapaa pääsy, joten siihen ei ole ennakkoilmoittautumisista. Tämä vaikeuttaa hieman tapahtuman osallistujamäärän arvioinnissa. Ilmaisiin tapahtumiin tuleminen on kuitenkin helpompaa ja saa ihmiset paremmin liikkeelle.

9. RISKIT JA TURVALLISUUS**Tapahtuman järjestämiseen liittyvät riskit**

- Tapahtuma ei ole saavuttanut suosioita: Toteutuessaan harmittava ja voi aiheuttaa kustannusten jäämistä järjestäjän harteille. Ennakoidaan markkinoimalla tapahtumaa riittävästi ja tarvittaessa jatketaan markkinointia suunniteltua pidempään.
- Tapahtumapäivänä muita vetäviä tapahtumia: Toteutuessaan verottaa osallistujia. Kehitysvammaisille suunnattuja tapahtumia järjestetään harvoin, joten se on varmasti tapahtuman vetovoimatekijänä.
- Tapahtuman organisoiija sairastuu tapahtumapäivänä: Toteutuessaan aiheuttaa ongelmia tapahtumapäivän järjestelyissä. Mahdollisesti sovittava ennakkoon

”varavastaavasta”, jolloin hän pystyy hoitamaan tapahtumapäivän läpi jos sairastuminen on liian suuri este tapahtumaan saapumiselle.

- Tapahtuman työntekijä sairastuu tapahtumapäivänä: Toteutuessaan aiheuttaa muutoksia tapahtumapäivän järjestelyissä. Työntekijä on korvattava toisella jos mahdollista tai ohjelmaa muutettava jonkin verran kyseisen toiminnon osalta.
- Huono sää tapahtumapäivänä: Toteutuessaan voi aiheuttaa osallistujien poisjäämistä. Säätilalle ei voi mitään, joten ohjelma on suunniteltava sen mukaisesti.
- Aikataulun pettäminen: Toteutuessaan aiheuttaa turhia sekaannuksia. Vältetään suunnittelemalla tarpeeksi väljä aikataulu, johon on tarvittaessa vara tehdä pieniä muutoksia.

Tapahtuman ohjelmaan liittyvät riskit

Laadin tapahtumaan pelastussuunnitelman, jossa yleisimmät riskit ovat kartoitettu. Pelastussuunnitelman hyväksytän kaupungin pelastusviranomaisella, jotta se on pätevä. Pääasia on että jokainen työntekijä käy turvallisuusohjeet läpi ja toimii niiden mukaisesti. Mielestäni oikea asenne ja tapaturmien ennaltaehkäisy on erittäin tärkeää, jolloin voidaan välttää tyhmit virheet. Onnettomuustilanteiden varalta tapahtumassa on ensiaputaitoisia ihmisiä töissä sekä riittävä turvallisuusvälineistö.

Järjestäjän on taattava, että tarjotut ohjelmalvelut ovat luotettavia ja turvallisuusasiat ovat kunnossa. Tapahtumaan tulisi kuitenkin ottaa vastuuvakuutus järjestäjän osalta, joka kattaa tapahtumassa asiakkaille aiheutuneet onnettomuudet. Työntekijät toimivan koulun vakuutuksen ollessa voimassa, koska tapahtumaan osallistuminen kuuluu heidän opintoihinsa. Asian olen varmistanut koulun hallinto- ja talousjohtajalta.

Ruokailuun liittyvät riskit

Koska tapahtumassa tarjotaan ruokaa, tulee sen käsittelyyn kiinnittää erityistä huomiota. Laadin omavalvontasuunnitelman, jota noudattamalla hygieniataso ja elintarviketurvallisuus pysyvät vaaditulla tasolla. Olen suorittanut hygieniaosaamispassin, ja otan yksin vastuun ruokien hankkimisesta ja tarvittavista esivalmisteluista. Huolehdin myös, että tilat joissa

elintarvikkeita käsitellään, ovat siistissä kunnossa. Tiedotan työntekijöitäni omavalvontasuunnitelmasta, jotta he osaisivat toimia hygieniamääräyksien mukaisesti. Omavalvontasuunnitelma on opinnäytetyössäni liitteenä.

10. TAPAHTUMAN ARVIOINTI

Kerään tapahtumasta palautteen, minkä avulla voin arvioida kuinka tapahtumalle asettamani tavoitteet toteutuivat. Samalla selviää kuinka tärkeäksi ihmiset kokevat tämän kaltaiset tapahtumat, ja tarvitaanko niitä mahdollisesti lisää. Kehitysvammaisten Palvelusäätiö saa tietoa siitä, mihin suuntaan heidän toimintaansa voisi juuri lapsiperheiden osalta kehittää.

Laadin asiakaspalautelomakkeen, johon laitan kysymyksiä joihin myös lapset voivat vastata. Vastaukset ovat hymynaamojen muodossa, jolloin ne ovat helposti ymmärrettäviä. Lisäksi vanhemmilla on mahdollista antaa myös kirjallista palautetta kuhunkin kohtaan. Palautteenannon yhteydessä jaan arvontalipukkeita, jotta vastausprosentti olisi suurempi. Arvontapalkintoja olen saanut Kajaanin Ammattikorkeakoulun markkinointipuolelta sekä K-market Ruokatorilta.

Kerään tapahtuman työntekijöiltä palautetta siitä, millaiseksi he ovat kokeneet tapahtumassa mukana olemisen. Työntekijöiden palautteesta selviää, onko käytännön organisointi onnistunut vai löytyykö siitä puutteita. Työntekijät aistivat myös millainen ilmapiiri asiakkaiden keskuudessa vallitsee. Lisäksi he voivat arvioida, onko tapahtuma yltänyt tavoitteisiinsa.

Arvoin myös omaa toimintaani ja sitä kuinka hyvin suunnitelmat toteutuivat käytännössä. Arvoin oliko tapahtuma tarkoituksen mukainen ja saavuttiko se tavoitteensa. Tapahtuman jälkeen on hyvä pohtia, mitä olisi voinut tehdä toisin ja mitä toimintaa tulevaisuudessa täytyisi vielä kehittää, jos samankaltaisia tapahtumia järjestetään.

Pyydän tapahtuman tilaajaa arvioimaan, kuinka tapahtuma vastasi heidän asettamiaan toiveitaan ja tavoitteita. Sen lisäksi tapahtuman tilaaja voi arvioida opinnäytetyöprosessin kulkua kokonaisuudessaan.

Pyörteen metsän seikkailu

Piste 1: Jänis

”Täällä Pyörteen metsässä on kaikki mennyt aivan sekaisin. Karhut etsivät pesäkolojaan, aikoivat mennä muka kylmien ilmojen tultua nukkumaan. Siilikin toubusi jotakin lehtikasan luona, taisi tehdä sekin itselleen jonkinlaista pesää. Lehdetkin ovat puissa aivan kellastuneet ja ne tippuvat alas. Jopa minulta tämä upea ruskea turkki alkaa irrota ja tilalle tulee jotain valkoista karvaa. Mitä täällä oikein tapahtuu? Tiedätkö te?”

”Minua laulattaa ihan kauneasti, laulattaisiko teitä? Tulisiko teille mieleen syksyiseen luontoon liittyviä kappaleita, joita voitaisiin yhdessä laulella? Ainakin yksi kappale kertoo oravasta...”

Jänis johdattelee lapset syksyisen luonnon saloihin. Tavoitteena on, että lapset keksivät mistä erilaiset luonnossa tapahtuvan muutokset johtuvat. Lapset laulavat ja leikkivät oravan kanssa luontoon ja eläimiin liittyviä lauluja.

Piste 2: Oravan pesä

”Nälkä kurnii mahan pohjassa ja pesäkin on aivan risana. Löytäisittekö te minulle jotain syötävää ja millä minä tämän pesänikin paikkaisin?”

Lapset saapuvat nälkäisen oravan luokse, jolle lapset etsivät metsän antimia syötäväksi. Tavoitteena on, että lapset tiedostavat millaista ravintoa oravat syövät ja toimivat aktiivisesti sen löytämiseksi.

Piste 3: Myyrän tunneli

”Ettepä uskokaan kuinka paljon minulla on onkaloita tuolla maan uumenissa. Siellä on mukavaa elellä. Joskus vain ihmiset juoksevat niin kovaa onkaloideni yllä että maa meinaa täristä ja multa varista niskaan. Kokeilkaapas kulkea onkaloni läpi oikein matalana.”

Myyrän tunnelina on pitkä putki, jonka läpi lapset konttaavat. Tavoitteena on, että lapset saavat tietoa myyrän elämästä sekä toimivat pisteellä aktiivisesti. Tehtävän suorittaminen vaatii rohkeutta sekä motoriikkaa.

Piste 4: Muurahaisten köysirata

”Varoitus, varoitus! Muurahaisia tiellä! Näettekö nuo lukuisat muurahaiset, jotka kuljettavat kiireen vilkkaan kekotarpeita talven varalle. Sitten ne puijaltavat kekoonsa ja painuvat sen maanalaisiin osiin viettämään talvea. Tätä köysirataa pitkin pääset muurahaisvirran yli, uskallatko yrittää?”

Köysirata muodostuu kahdesta köydestä, joista toinen on noin puolen metrin korkeudella maan pinnasta ja toinen hieman ylempänä. Radan ylittäminen tapahtuu kävelemällä alempaa köyttä pitkin ja tukeutumalla käsillä ylempään köyteen. Avustajat pitävät huolen, ettei lapsi pääse putoamaan/kaatumaan eteen - tai taaksepäin. Tehtävän suorittaminen vaatii tasapainoa sekä runsaasti rohkeutta. Lapset saavat myös tietoa muurahaisten elämästä syksyllä ja talvella. Tavoitteena on, että lapset suorittavat vaativan köysiradan ja kokevat onnistumisen elämyksiä.

Piste 5: Hämähäkin verkko

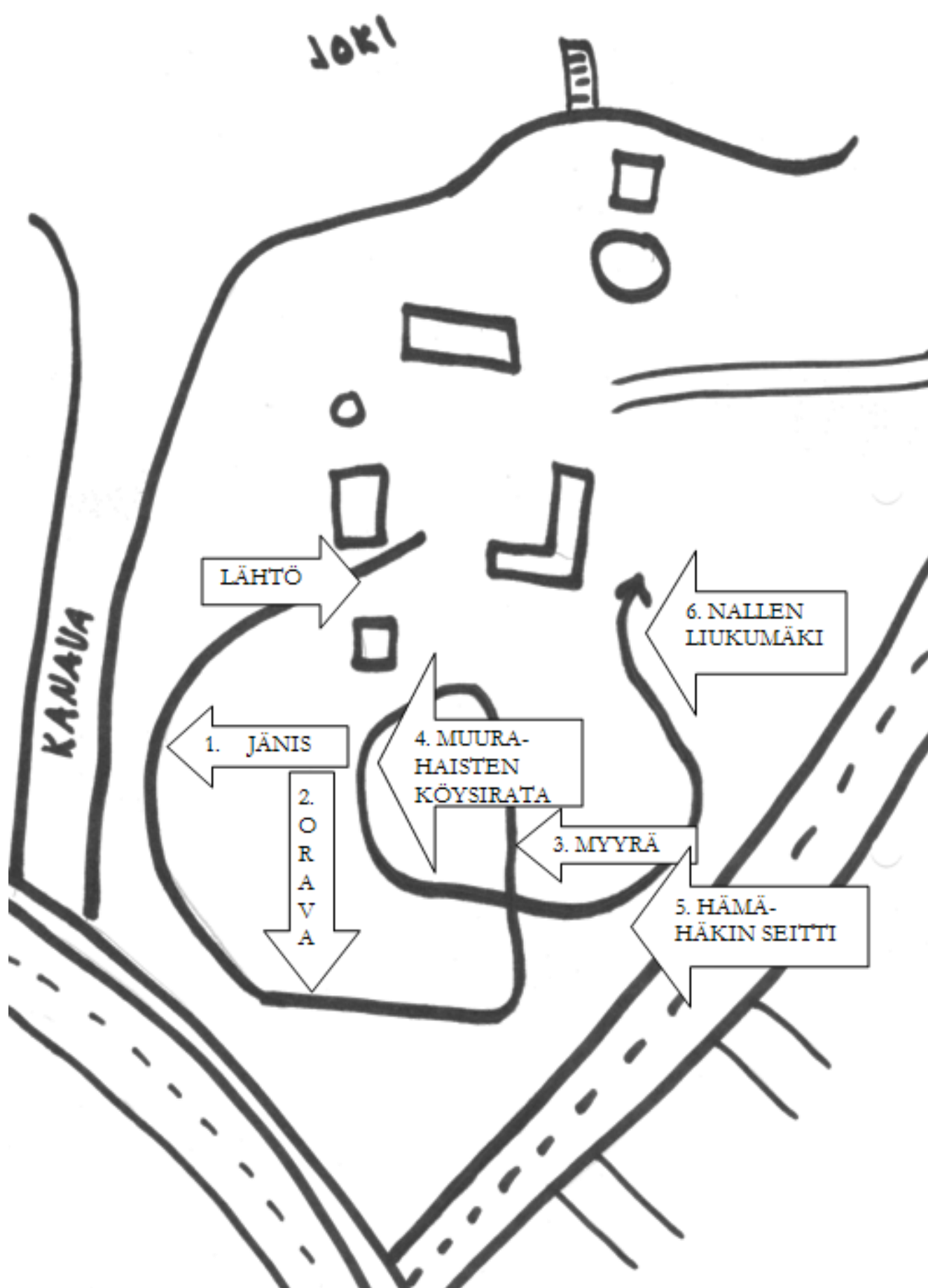
"Hei, olen Hämähäkki Hilma ja olen kutonut verkkoani koko pitkän kesän. Eikö olekin upea? Tiedättekö muuten mihin minä tätä verkkoani tarvitsen? Tällä minä saalistan itselleni ravintoa, ihan niin kuin tekin saalistatte verkoilla kaloja. Kulkekaa seittini läpi oikein varovasti."

Tavoitteena on, että lapset keksivät/oppivat mihin hämähäkki tarvitsee verkkoaan. Seitin läpi meneminen vaatii osaltaan notkeutta ja tasapainoa. Seitin suorittaminen voi vaatia rohkeutta. Seitti tulisi läpäistä mahdollisimman vähillä kosketuksilla siihen.

Piste 6: Nallen liukumäki

"Vielä viimeinen este edessä on. Koettakaapas kivuta ylös vuorelle tälle, josta alas pääsette liukumalla. Apuna voitte käyttää noita kivenpalasia, etsikää sopivat otteet jaloille ja käsille. "
"Nyt koko seikkailu selvitetty on! Metsäneläimet kiittävät teitä ja toivottavat oikein hyvää syksyn jatkoa!"

Viimeisenä tehtävänä on kiivetä A:n muotoisen liukumäen päälle kiipeilyotteita apuna käyttäen ja laskea toista puolta alas mäkeä. Tehtävän suorittaminen vaatii oikeanlaista tekniikkaa sekä jonkin verran voimaa (varsinkin jos tekniikka ei ole oikea). On tärkeää, että lapsille jää hyvä mieli ja onnistunut olo radan päätyttyä.

ELÄMYKSIÄ ETSIMÄSSÄ

Pyörteen Tilalla lauantaina 19.9.2009

kello 12-15

Toiminnallinen tapahtuma on suunnattu 7-15-vuotiaille
kehitysvammaisille lapsille ja heidän perheilleen.

Ohjelma:

Kello 12-13	Seikkailu Pyörteen metsikössä
Kello 13-14	Ihanat Husky-koirat esittäytyvät (Vuokatti Husky Oy) Kädentaitoja Metsägolfin kokeilua Nuotiolettuja ja nokipannukahvia myytävänä
Kello 14-15	Latotanssit

Tervetuloa koko perheen voimin viettämään elämyksellistä päivää
Pyörteelle, pistäthän sanan kiertämään!
Ei osallistumismaksua!

Lisätietoja: slo6slauram@kajak.fi

Koti-Kajaani, Keskiviikko 16.9.2009

Elämyksiä etsimässä lauantaina

■ Pyörteen Tilalla ensi lauantaina on toiminnallinen Elämyksiä etsimässä -tapahtuma 7-15-vuotiaille kehitysvammaisille lapsille ja heidän perheilleen.

Kello 12-13 on seikkailu Pyörteen metsikössä. Kello 13-14 huskykoirat esittäytyvät ja ohjelmassa on myös kädentaitoja ja metsägolfin kokeilua. Paikalla on myytävänä nuotiolettuja ja nokipannukahvia. Tapahtuman päättää latotanssit kello 14-15.

Tapahtumaan on vapaa pääsy. Sen järjestää Kajaanin AMK:lta liikunnanohjaajaksi valmistuva Laura Moilanen osana opinäytetyötään.

Elämyksiä Etsimässä
Asiakaspalaute

1. Onko tapahtuman ajankohta mielestänne sopiva?

2. Arvioikaa Pyörteen metsän seikkailun onnistumista.

Mitä mieltä olette eri tehtävapisteilä käytetyistä menetelmistä?

3. Millaisia tunteita/kokemuksia eri toimintapisteet herättivät

Letunpaisto .....

Metsägolf .....

Kädentaidot .....

Husky-koira .....

4. Mitä piditte latotansseista?

5. Toteutuiko tapahtumassa elämyksellisyys?

Löysittekö elämyksiä, millaisia?

6. Millaisia odotuksia teillä oli tapahtumasta?

Vastasiko tapahtuma odotuksianne?

7. Vapaa sana, kehittämis ehdotuksia.

Elämyksiä Etsimässä

Työntekijän palaute

1. Toteutuivatko tapahtumalle asetetut tavoitteet mielestäsi? Perustelut.

---

2. Olivatko tapahtuman eri aktiviteetit sopivan tasoisia kyseiselle kohderyhmälle? Perustelut.

---

3. Oliko tapahtuman aikataulutus sopiva? Oliko kiirettä/odottelua?

---

4. Millaisen ilmapiirin koit vallitsevan asiakkaiden keskuudessa?

---

5. Millaiseksi koit yhteistyön muiden työntekijöiden kanssa?

---

6. Saitko tarpeeksi perehdytystä tehtävääsi liittyen?

---

7. Kehitysehdotuksia ja vapaa sana

Kiitos palautteesta!

OMAVALVONTASUUNNITELMA

Elämyksiä etsimässä -tapahtumalle 19.9.2009

Laura Moilanen

Kajaanin Ammattikorkeakoulu

1.9.2009

1. Toiminnan kuvaus

Kehitysvammaisille lapsille ja heidän perheilleen järjestetyssä tapahtumassa (19.9.2009) on määrä tarjoilla nuotiolla paistettuja lettuja sekä nokipannukahvia. Tarjoilut tapahtuvat Pyörteen Tilalla sijaitsevalla kodalla. Ruoka-aineiden hankinnasta ja esivalmisteluista vastaa Laura Moilanen. Lettujen paistossa ja tarjoilutehtävissä ovat Kajaanin AMK:n opiskelijat.

2. Raaka-aineiden hankinta ja kuljetus

Lettutaikina-ainekset hankitaan tapahtumaa edeltävänä päivänä ruokakaupasta. Hankinnan yhteydessä tarkastetaan tuotteiden tuoreus, erityisesti maidon, rasvan ja kananmunien osalta. Tuotteita kuljetettaessa on huomioitava kylmäketjun katkeamattomuus. Hankittavista raaka-aineista maito sekä rasva tulee kuljettaa viileässä (+8°C). Muut raaka-aineet voidaan kuljettaa ilman erityisempiä toimenpiteitä.

3. Raaka-aineiden säilytys

Raaka-aineita ei jouduta säilyttämään pitkiä aikoja, koska ne hankitaan edeltävänä päivänä. Ainoastaan maitotuotteet ja rasva tulee sijoittaa välittömästi kuljetuksesta kylmään (+8°C), jotta kylmäketju ei pääse katkeamaan. Muut raaka-aineet voidaan säilyttää huoneen lämmössä.

4. Valmistus ja tarjoilu

Lettutaikina valmistetaan tapahtuma-aamuna noin kahta tuntia ennen paistamista. Taikina säilytetään kylmässä ennen paistamista. Keittiön siisteyteen sekä ruuanvalmistusvälineiden ja astioiden puhtauteen tulee kiinnittää huomiota. Taikinan tekijän tulee huolehtia hyvästä työhygieniasta.

Letut paistetaan nuotiolla hyvin puhdistetuilla paistinpannuilla. Paistamisessa on huomioitava, että letut ovat kypsiä kun ne tarjoillaan, jolloin ruokamyrkytyksen riski on pieni. Kotaolosuhteissa toimiessa tulee kiinnittää huomiota siisteyteen ja esimerkiksi maahan pudonneita lastoja tms. ei käytetä uudelleen. Paistajien käsihygieniasta huolehditaan siten, että kodalla on käsiendesinfointiainetta, koska sinne ei tule juoksevaa vettä. Kädet ja välineet voi myös käydä pesemässä sisätiloissa tarvittaessa.

Nokipannukahvit keitetään nuotio tulella. Keittämisessä käytetään puhtaita kahvipannuja sekä sisältä otettua vesijohtovettä.

Letut ja kahvit tarjoillaan kertakäyttöastioista.

5. Jätehuolto

Jätettä syntyy kertakäyttöastioista, jotka lajitellaan palavaan jätteeseen. Ruuantähteet laitetaan puolestaan biojätteeseen. Kodalla on omat astiansa palavalle- ja biojätteelle. Muuta jätettä syntyy lähinnä elintarvikkeiden pakkauksista, joista kaikki voidaan hävittää teollisesti polttamalla.

6. Työntekijöiden hygienia

Jokaisen elintarvikkeiden parissa työskentelevän on huolehdittava henkilökohtaisesta hygieniastaan. Työasun on oltava siisti ja toimintaan soveltuva. Erityisesti käsihygieniaan tulee kiinnittää huomiota. Tupakointi ruuanvalmistuksen lomassa ei ole sallittua. Ruokaa valmistavat henkilöt eivät käsittele rahaa, vaan siihen on osoitettu oma työntekijänsä.

Vastuu hyvän hygieniatason ylläpitämisestä kuuluu kaikille työntekijöille ja sen toteutumista valvoo Laura Moilanen. Työntekijät opastetaan toimimaan asianmukaisesti.

Laura Moilanen on suorittanut hygieniaosaamistestin vuonna 2006.

**PIENEN YLEISÖTILAISUUDEN
PELASTUSSUUNNITELMA**

***ELÄMYKSIÄ ETSIMÄSSÄ-TAPAHTUMAN
19.9.2009 klo 12-15***

**NORMAALIOLOJEN JA POIKKEUSOLOJEN
ONNETTOMUUKSIA
SEKÄ UHKATILANTEITA VARTEN**

Suunnittelovelvoite perustuu [pelastuslakiin \(468/2003 8§ ja 9§\)](#) ja [pelastustoimesta annettuun asetukseen \(787/2003 9 § ja 10§\)](#) sekä sisäasiainministeriön määräykseen yritysten ja laitosten suojelujärjestelyistä

SISÄLLYSLUETTELO

- 1. YLEISÖTAPAHTUMAN YLEISTIEDOT**
- 2. VASTUULLISET JÄRJESTÄJÄT**
- 3. OSANOTTAJAMÄÄRÄT, YLEISÖ JA SIVULLISET**
- 4. VAKUUTUKSET**
- 5. HUOMIOITAVAT VAARATILANTEET JA NIIDEN VAIKUTUS**
- 6. TIEDOTUS JA ETUKÄTEISOHJEET TULLIJOILLE**
- 7. TOIMINTAOHJEET ERI ONNETTOMUUSTILANTEISIIN**
- 8. LUPA- JA ILMOITUSASIAT**
- 9. LIIKENTEENOHJAUS JA PYSÄKÖINTI**
- 10. KUULUTUKSET JA JUONTAJA**
- 11. JÄRJESTYKSENPIITO**
- 12. OHJELMAN SISÄLTÖ**
- 13. TOIMINTAOHJEET ONNETTOMUUKSISSA**

1. YLEISÖTAPAHTUMAN YLEISTIEDOT

Yleisötapahtuman nimi	Elämyksiä etsimässä
Osoite / alue	Pyörteen tila, Kuurnantie 85 87250 Kajaani

Toimipisteet:

Pyörteen tilan pihapiiri, kota ja tanssilato sekä Pyörteen lähimetsikkö (Kuurnantien ja Nälkäkanavan välinen alue)

Karttaliitteet n:o

2. VASTUULLISET JÄRJESTÄJÄT

Nimi	Osoite	Puh.numero
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö	Pinninkatu 51 33100 Tampere	-
Laura Moilanen Kajaanin AMK		

3. OSANOTTAJAMÄÄRÄT, YLEISÖ JA SIVULLISET

<p>Tapahtumaan ei ole ennakkoilmoittautumista, joten osallistujamäärä on vaikea arvioida tarkasti. Osallistujamäärän arvioidaan liikkuvan 20-30 hengen välillä, maksimiksi arvioidaan 60 henkilöä. Tapahtuman on suunnattu perheille, joissa on 7-15-vuotias kehitysvammainen lapsi.</p> <p>Lisäksi tapahtumassa on työntekijöinä 10 henkilöä, jotka ovat Kajaanin AMK:n opiskelijoita.</p>
---

4. VAKUUTUKSET

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö	Toimitaan KVPS:n vakuutuksen alla
Kajaanin AMK	Tapaturmavakuutus työntekijöille

5. HUOMIOITAVAT VAARATILANTEET JA NIIDEN VAIKUTUS

Vaaratilanne	Vaikutus
Liukastumiset, kompastumiset, kaatumiset	Vähäinen-vakava, annetaan asiakkaalle tarvittava ensiapu ja toimitetaan tarvittaessa jatkohoitoon.
<u>Toimenpiteet vaaratilanteen ehkäisemiseksi:</u> Metsäpoluilla kuljetaan rauhallisesti kävellen. Maastossa ei ole mitään erityisen vaarallisia paikkoja, joissa olisi esim. tippumisvaara. Läheinen Nälkäkanava on aidattu. Tehtäväpaikoilla huolehditaan asiakkaiden turvallisuudesta ja asetetaan työntekijöitä kullekin paikalle riittävästi.	
Vaaratilanne	Vaikutus
Palovammat	Haitallinen-vakava, annetaan asiakkaalle tarvittava ensiapu ja toimitetaan jatkohoitoon.
<u>Toimenpiteet vaaratilanteen ehkäisemiseksi:</u> Kodalla huolehditaan, etteivät asiakkaat liiku varomattomasti tulen läheisyydessä. Huolehditaan ettei tuli karkaa nuotiopaikasta.	
Vaaratilanne	Vaikutus
Sairaskohtaukset	Haitallinen-vakava, annetaan sairaskohtauksen vaatima ensiapu, selvitetään onko henkilöllä kohtauksen ensiapuun lääkitys mukana (esim. epilepsia), toimitetaan tarvittaessa jatkohoitoon.
<u>Toimenpiteet vaaratilanteen ehkäisemiseksi:</u> Vältetään toimintoja, jotka laukaisevat mahdollisesti erinäisiä sairaskohtauksia. Vanhempien vastuulla on myös huolehtia lastensa hyvinvoinnista ja ennakoida mahdollisia kohtauksia/kohtausten aiheuttajia.	
Vaaratilanne	Vaikutus
Tulipalo	Vakava, pelastetaan tuleen joutuneet ihmiset ja annetaan tarvittava ensiapu, tehdään alkusammutus, hälytetään lisäapua paikalle, toimitetaan potilaat jatkohoitoon.
<u>Toimenpiteet vaaratilanteen ehkäisemiseksi:</u> Huolehditaan tulisijan lähelle vesisanko mahdolliseen alkusammutukseen, lisää vettä saa joesta. Ei jätetä tulta hetkeksikään yksin ja huolehditaan että nuotio ei kasva liian suureksi. Rakennuksissa ei polteta kynttilöitä tms. jotka voisivat sytyttää tulipalon.	
Vaaratilanne	Vaikutus

Koiran purema	Haitallinen-vakava, annetaan paikan päällä tarvittava ensiapu ja toimitetaan jatkohoitoon.
<u>Toimenpiteet vaaratilanteen ehkäisemiseksi:</u> Tapahtumassa on kilttejä käsittelyyn tottuneita koiria, joilla omat ohjaajat mukana. Koiria ei jätetä yksin ja niitä saa silitellä vain ohjaajan läsnä ollessa.	

6. TIEDOTUS JA ETUKÄTEISOHJEET TULLIJOILLE

Pysäköintipaikat merkitään alueelle opasteilla.

7. TOIMINTAOHJEET ERI ONNETTOMUUSTILANTEISIIN

Sairauskohtaus

Selvitetään mistä kohtauksesta kyse, jos henkilöllä esim. epilepsia/diabetes. Annetaan sairaskohtauksen edellyttämä ensiapu ja hälytetään tarvittaessa lisäapua paikan päälle. Henkilökunnasta 2 ihmistä voi mennä tilanteeseen auttamaan, loput huolehtivat muista asiakkaista/ohjelman jatkumisesta ja avun opastamisesta oikeaan paikkaan.

Henkilökunnasta 8:lla on voimassa oleva EA2-kortti.

Tulipalo

Tulipalon sattuessa kodalla: tyhjennetään kota ihmisistä ja viedään heidät tarpeeksi kauas palavasta paikasta, annetaan ensiapua sitä tarvitseville, suoritetaan alkusammutus (vettä joesta) ja hälytetään lisäapua paikalle.

Tulipalon sattuessa tanssiladossa ”Pilikkeessä”: tyhjennetään paikka ihmisistä välittömästi ja viedään heidät tarpeeksi kauaksi palavasta paikasta (pelto), annetaan ensiapua sitä tarvitseville henkilöille, suoritetaan alkusammutus ja rajoitetaan palon leviämistä, hälytetään lisäapua paikalle.

Henkilökunta jaetaan siten että osa osallistuu alkusammutustöihin (apuvoimia asiakkaista mahdollisesti), osa ottaa asiakkaat haltuun ja vie turvaan, osa antaa tarvittaessa ensiapua. Ihmishenkien pelastaminen on kaikista tärkeintä!

Muu

Järjestyshäiriöt ovat epätodennäköisiä pienissä kokoperheelle suunnatuissa tapahtumissa. Mahdollista kuitenkin on, että joukossa on aggressiivisesti käyttäytyviä henkilöitä, jolloin tarvittaessa hälytetään apuvoimia poliisista. Vanhemmat ovat kuitenkin koko ajan lastensa mukana, joten he osaavat käsitellä lapsia tilanteen vaatimalla tavalla.

8. LUPA- JA ILMOITUSASIAT

Poliisi: pienimuotoinen tapahtuma suljetulla alueella, ei lupaa
Terveystarkastaja: -
Pelastuslaitos: pelastussuunnitelma
Muu viranomainen: -

9. LIIKENTEENOHJAUS JA PYSÄKÖINTI:

Ei liikenteenohjausta, koska osallistujamäärä niin pieni.
---

10. KUULUTUKSET JA JUONTAJA:

Tapahtumassa ei ole kuulutuksia.
----

11. JÄRJESTYKSENPIITO:

Koska tapahtuma on pienimuotoinen ja kohderyhmänä ovat lapsiperheet, ei järjestyksen valvontaa tarvita. Todennäköisyys järjestyshäiriöille on hyvin pieni.
--

12. OHJELMAN SISÄLTÖ

Tapahtuma alkaa kello 12.
12-13 on ohjelmassa seikkailu Pyörteen metsässä, joka sisältää erilaisia tehtäviä, joiden riskit ovat pienet.
13-14 on vuorossa letunpaistoa, Husky-koirien ”paijausta”, kädentaitoja ja metsägolfia.
14-15 on latotanssit ”Pilikkeessä”.
Tapahtuma päättyy kello 15.

13. TOIMINTAOHJEET ONNETTOMUUKSISSA

Ambulanssi:	112	Ambulanssi varanumero:	
Poliisi:	112	Poliisi varanumero:	
Myrkytystietokeskus:	09-471977	Myrkytykset varanumero:	09-4711
Päivystävä sairaala: Kainuun keskussairaala 08-6156 2610			
Terveyskeskus: ei auki lauantaina			
Hammaslääkäri: ei päivystystä kyseisenä ajankohtana (tarvittaessa yhteys keskussairaalan päivystykseen)			
Talon ensiapupaikka poikkeusoloissa: päärakennus			
<p>Tapaturmissa oikea ensiapu saattaa olla ratkaisevan tärkeä!</p> <p>SELVITÄ, MITÄ on tapahtunut PELASTA hengenvaarassa olevat, estä lisäonnettomuudet Anna HÄTÄENSIAPU - turvaa hengitys ja verenkierto - ehkäise sokki ja tyrehtyvä verenvuoto HÄLYTÄ apua yleisestä hätänumerosta 112</p>			

OHJE TULIPALOTILANNETTA VARTEN

<p>Tulipalon sattuessa tärkeintä on ihmishenkien pelastaminen!</p> <p>PELASTA ja varoita muita ihmisiä Tulipalossa aika on ratkaiseva tekijä. SAMMUTA lähimmällä alkusammuttimella Tutustu etukäteen sammuttimien sijaintiin ja niiden käyttöön. Lähin sammutin soveltuu varmin palavaan kohteeseen. Älä koskaan sammuta rasvapaloa vedellä. HÄLYTÄ palokunta yleisestä hätänumerosta 112 Kerro kuka olet ja mistä soitat. Mitä on tapahtunut. Missä osoitteessa on tapahtunut. Onko ihmisiä vaarassa. Älä katkaise puhelua ennen kuin saat luvan. RAJOITA palon leviäminen sulkemalla ovet, luukut ja ilmastointi. OPASTA tai järjestä opastus ja esteetön pääsy pelastusyksiköille palokohteeseen.</p> <p>Palavasta rakennuksesta poistuttaessa kokoontumispaikka on: peltö</p> <p>Jos kohteessa on automaattinen paloilmoitin, hälyttäminen voidaan tehdä myös paloilmoitinpainikkeella, mutta hälytys on aina varmistettava puhelimella hätänumeroon.</p>
--